

Ἐπὶ τοῦ Παλαμηδίου, μ' ἔλεγε, πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως οἱ κατάδικοι καὶ ἄλλοι στρατιῶται εἰργάζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν καλυμμάτων τῶν κλινῶν τῶν στρατιωτῶν (Couvertures), βελεντζῶν κοινῶς λεγομένων· ἔκτοτε καὶ ταῦτα ἐξέλιπον· ἤδη δὲ ἀναγκάζεται ὁ στρατὸς νὰ προμηθεύηται ταῦτα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπὶ ἀδράμμοις καὶ νὰ μὴ διατηρῶνται. Ἐν γένει δὲ πολλοὺς λόγους πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ιδέας του μοὶ ἀνέφερεν.

«Μετὰ μεσημβρίαν εἶδον καὶ τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον· οἱ διαιτώμενοι καὶ φυλαττόμενοι ὑπὸ φρουρᾶς δῆμιοι ἦσαν δύο· ἕξων ἕκαστος χωριστά, διότι πολλάκις συνέβη ν' ἀλληλοκτονηθῶσι· τούτων ὁ εἰς πρὸ δύο ἐτῶν ἐφόνευσε τὸν σύντροφόν του, ὅστις ἀντικατεστάθη δι' ἄλλου· παρ' αὐτῶν πολλάκις ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς δραπέτευσιν· ἄλλοτε ποτε δύο τοιοῦτοι κατιώρθωσαν νὰ κατασκευάσωσι λέμβον, ἣν κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἔκρυπτον κάτωθεν τῆς κλίνης των, ἀλλὰ τὸ σχέδιόν των ἀνεκαλύφθη».

«Τὴν ἐσπέραν διέμεινα εἰς τὴν προκυμαίαν, ἐνθα ἐπαιάνιζε μουσικὴ· ἡ προκυμαία αὕτη ἦτο νεόδμητος· πρὸ τίνος εἶχον καταδαφίσει οἱ Ναυπλιεῖς τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρος τοῦ τείχους, ἐκ τῶν λίθων τοῦ ὁποίου ἀρκετὸν μέρος τῆς θαλάσσης μετέβαλον εἰς γῆν. Τὴν πρωτὰν ἀνεχώρησα».

Τοῦ ἀποσπάσματος τούτου μετεφέραμεν ἐνταῦθα τὰ οὐσιωδέστερα μέρη· ἴσως εἰς πολλὰ ὁ γράφων ἀπατᾶται, διότι εἶναι δύσκολον ν' ἀντιληφθῇ τις ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας καὶ μελετήσῃ πολλὰ πράγματα, οὐχ ἥττον ὅμως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν περιγραφῆς.

Θ. καὶ Β.

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(1307—1314)

Ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκόττ.

(Μετάφρασις Θ. Ἀντωνιάδου).

IV

Ὁ Βρούκης διέμεινε γαλήνιος· τὸ ἀπαθὲς πρόσωπόν του δὲν ἦτο σχεδὸν συνηθισμένον νὰ φαιδρύνηται εἰς τὴν χαρὰν, ἀλλὰ τὸ χρῶμά του ἐνεψυχώθη. «Τώρα, Σκωτία, εἶπε θὰ ἴδῃς ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς παντοδυνάμου βοηθείας τοῦ θεοῦ τὰ τέκνα σου ἐλεύθερα καὶ ἐκδικούμενα τοὺς ἐχθροὺς των. Καὶ ἐν τούτοις ὁ Οὐρανὸς ἔστω μοι μάρτυς, κανὲν αἶσθημα, ἐμπνεόμενον ἀπὸ προσωπικᾶς ἀδικίας, τὰς ὁποίας ἔκαμε πρὸς ἐμὲ, δὲν προξενεῖ τὴν χαρὰν, ἣν δοκιμάζω διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐδουάρδου. Παρ' αὐτοῦ ὠπλίσθην καὶ ἀνεκηρύχθην ἱππότης, ἐκράτησα δι' αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ κτήματά μου καὶ δύναμαι νὰ φέρω αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἐξαλείφω τις ἐκ τῆς ἱστορίας του τὴν κηλιδωμένην σελίδα τῶν παθῶν, δι' ὧν κατέστρεψε τὴν Σκωτίαν, εὐρίσκει εἰς αὐτὸν μονάρχην ἄγρυπνον καὶ φρόνιμον βασιλέα, δικαίως ἀγαπητὸν εἰς τὸν λαόν. . . — Ἄς πενθήσουν τὴν ἀπώλειαν τοῦ κυρίου των οἱ ἄστοι τοῦ Λονδίνου καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Κρόϋδον, ἃς γράψωσι τοὺς ἐπαίνους του, ἐπανελάβεν ὁ ὁρμητικὸς ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας· αἰώνιον, καθὼς τὸ ἰδικόν του, τὸ μίσός μου δὲν σταματᾷ εἰς τὰς πύλας τοῦ τάφου καὶ δὲν ἀποθνήσκει μετ' αὐτοῦ! τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ μίσος τὸ ὁποῖον τὸν ἐνεψύχωσεν ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Σολβάϋ, ὅτε εἰς τὴν μανίαν του ὁ θνήσκων βραχίων του ἠπεῖλει ἀκόμη διὰ τῆς πυγμῆς τὴν χώραν τῆς Σκωτίας, ἐνῶ οἱ τελευταῖοι φθόγγοι του προσεκάλουν τὴν ἀρὰν τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοῦ κληρονόμου τῶν χωρῶν του. Τοιοῦτον ὑπῆρξεν ἀκόμη τὸ μανιωδὲς μίσός του, ὅτε ἀποδίδων τὸν τελευταῖον στεναγμὸν κατετάχθη ἐπισήμως εἰς τὴν εἰρηνικὴν κατοικίαν τῶν νεκρῶν, ὥς ἡθέλησεν

ὁ ἀδιάλλακτος στρατὸς τοῦ νὰ μεταφέρῃ μετ' αὐτοῦ τὸ ὄστα τοῦ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Σκωτίας, ὡς εἴαν τὸ σθεσθὲν ὄμμα τοῦ ἤθελε δυνηθῇ καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ νὰ ἀπολαύσῃ ἀκόμῃ τὰς δυστυχίας τοῦ ἐχθροῦ του! Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ μίσος του... ἄγριον, θανασίμως ἐρριζωμένον· τὸ ἰδικόν μου ἔσεται ἐξίσου σταθερόν καὶ ἐξίσου βαθύ.

V

— Αἱ γυναῖκες, Ἐδουάρδε, δύνανται νὰ πολεμῶσι μὲ λόγους, οἱ μοναχοὶ μὲ ἀράς, ἀλλ' οἱ ἄνδρες πρέπει νὰ μάχωνται μὲ τὰ ξίφη των· δὲν θὰ σοῦ λείψουν ζῶντες ἐχθροὶ διὰ νὰ κορέσῃς τὰς ἐκδικήσεις καὶ τὰ θανάσιμα μίση σου. Πρὸς τὸ παρὸν ἄγωμεν εἰς τὴν θάλασσαν! Ῥίψε τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἰδὲ πῶς κυματίζουν αἱ σημαῖαι τῶν γαλερῶν ἡμῶν, κινούμεναι ὑπὸ εὐνοϊκοῦ ἀνέμου. Εἰς τὴν παραλίαν! εἰς τὴν παραλίαν! καὶ ἃς ὑψώσωμεν τὰ ἱστία. Ἄς διευθυνθῶμεν κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Ἀρράν, ἐνθα εἶναι συνηθροισμένοι ὀπλοφοροῦντες οἱ διεσκορπισμένοι φίλοι ἡμῶν, ὁ πιστὸς Λεινὸξ καὶ ὁ γενναῖος Δελαχαίῦ καὶ ὁ Βούδ, ὁ τόσον ἀτρόμητος κατὰ τὰς συμπλοκάς. Ἀνυπομονῶ νὰ εὗρεθῶ ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατεύματος τούτου τῶν ἀνδρείων καὶ νὰ ἴδω ἔτι ἅπαξ ἀναπτυσσομένην τὴν σημαίαν μου. Ὁ εὐγενὴς Ῥονάλδος μᾶς συνοδεύει εἰς τὴν πορείαν μας, ἢ μένει διὰ νὰ συναθροίσῃ τὰ στρατεύματα τῶν νήσων του; — Εἴτε ἡ τύχη ἀποφασίζει ὑπὲρ τοῦ Βρούκη, εἴτε στρέφει κατ' αὐτοῦ, ἐπανελάβεν ὁ ἀρχηγός, ὁ Ῥονάλδος θὰ μένῃ πάντοτε πλησίον του· καὶ ἐπειδὴ ἔχομεν ἐδῶ δύο γαλέρας, ἡ ἰδική μου, ἂν ὁ ἡγεμών μου τὸ ἐγκρίνῃ, ἃς σταλῇ διὰ νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὰ ὄπλα τὰς φυλάς τοῦ Οὐῖστ, καὶ πάντας ὅσους ἀκούωσι νὰ μυκῶνται τὰ κύματα τοῦ Μίγχου ἐπὶ τῆς μεμονωμένης παραλίας τῆς νήσου Λόγγης. Ἡμεῖς μάλιστα δυνάμεθα, χωρὶς ν' ἀργοπορήσωμεν πολὺ, νὰ προσκαλέσωμεν εἰς τὰ ὄπλα τοὺς κατοίκους τῶν πλησιεστέρων νήσων· καὶ μετ' ὀλίγον τῇ βοήθειᾳ τοῦ Τορκουῖλ στόλος καλῶς ὠπλισμένος θὰ συναθροισθῇ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀρράν, ἀνδμῶς οἱ Νησιῶται τῆς δύσεως ἔχωσι σέβας τι πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος των.

VI

Ἐσταμάτησαν εἰς αὐτὸ τὸ σχέδιον. Ἀλλὰ πρὶν αἱ γαλέραι ὑψώσωσι τὰ ἱστία των, ὁ μελαγχολικὸς Κορίσκιν καὶ αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ τοῦ Κόλιν ἀντήχησαν τοὺς θλιβεροὺς τόνους τοῦ ἄσματος τοῦ θανάτου. Τὸ μῆκος τῶν μελανῶν ὀχθῶν τῆς λίμνης... ἀπαφίς λίαν ἀρμονικὴ πρὸς τὴν σκηνὴν ταύτην τοῦ πένθους, εἶδε τοὺς νησιώτας δίδοντας ὅλας τὰς ἐνδείξεις ζωηρᾶς ἀγάπης, διότι ἔφερον βραδέως πρὸς τὴν παραλίαν τὸ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς Ἀλλάν. Εἰς ἐκάστην παῦσιν αἱ γοεραὶ φωναὶ τῶν κεράτων των ἐπανελάμβανον τὴν λύπην των εἰς τὰς ἤχους τῶν πέριξ· καὶ ὅταν ἄρχωνται ἐκ νέου τὴν πορείαν των, οἱ μουσικοὶ ἄσκοι, ἐπαναλαμβάνοντες τοὺς θορυβώδεις ἤχους τοῦ πειθήμου κέρατος, ἐκλαίον τὴν ἀπώλειαν τοῦ νέου κληρονόμου τοῦ Δονάγελ. Οἱ βράχοι καὶ τὰ σπήλαια τοῦ γηραιοῦ Κόλιν ἀντελάλουν κατὰ σειράν τοὺς λυπηροὺς τόνους, οἵτινες ἐξηφανίζοντο καὶ ἐξέλειπον εἰς ἀρκετὸν ὕψος ἐπὶ τῶν ὀμιχλωδῶν πλευρῶν του. Ποτὲ πρότερον ἤχοι ἀνθρώπινοι δὲν ἠκούσθησαν εἰς τὰς ἀγερώχους ταύτας κορυφάς, τῶν ὀπείων ἢ ἡχῶ ἐπανελάμβανε μόνον τοὺς μυκηθμοὺς τῆς καταιγίδος ἢ τοὺς ἤχους τῆς βροντῆς.

VII

Ἡ λέμβος ὠθουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἀνέπληδῆσεν εὐθύμως ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἢ αὖρα τῶν ὀρέων τοῦ Βεν-να-Δάρχ παίζει ἐπὶ τοῦ ἱστίου τῆς· τὸ ἱστίον καὶ τὰ σχοινία μιμοῦνται διὰ τοῦ τριγμοῦ τοὺς εὐθύμους γέλωτας· τὸ κύμα, ὅπερ διασχίζεται ὑπὸ τοῦ πλοίου, ἀπαντᾷ θραυόμενον ὑπὸ τῶν πλευρῶν του· ὁ ταχὺς λάρας θίγων τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος δὲν ὀλισθαίνει ἐλαφρότερον ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς αὖρας· αἱ κορυφαὶ τοῦ Κόλιν ἠφανίσθησαν ὀπισθεν τῆς ἐλαφρᾶς λέμβου. Μετ' ὀλίγον ὁμῶς συνθήματα πολεμικὰ προκαλοῦν εἰς τὰ ὄπλα ἀπὸ τῶν μελαγχολικῶν πύργων τοῦ Δουνσκάιθ μέχρι τῆς λίμνης Βισόρδ, καὶ πυκνὰ νέφη καπνοῦ κυματίζουν ὑπεράνω τῆς κορυφῆς τοῦ Καλβιγάρριχ, ἀναγγέλλοντα τὸ σημεῖον τῶν μαχῶν εἰς τὰς ἀνδρείας φυλάς τοῦ Σλεάτ καὶ τοῦ Στράθ. Πρόθυμος νὰ ὑπακούσῃ, ἀνυπόμονος νὰ ἴδῃ τὸν ἐχθρὸν

ἐκαστος πολεμιστῆς ῥίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν ἀσπίδα του· ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς τοῦ Μάκ-Κινὼν, γηράσας ἐν ταῖς μάχαις, εἶναι ἐπιφορτισμένος νὰ τοὺς διοικήσῃ ὅλους καὶ νὰ ὁδηγήσῃ τὰς νῆάς των εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βροδίκ.

VIII

Μεταδίδοντα τὰς διαταγὰς τοῦ Ῥονάλδου τὰ συνθηματικά πυρά λάμπουν μακρόθεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῶν νήσων· εἶναι φανὸς ἀνημμένος ἐπὶ τοῦ Κάννα τοῦ ὁποίου τὰ λευκόφαια τεῖχη κρέμονται ἐπὶ τοῦ λιμένος, ὥς ἡ φωλεὰ τοῦ ἱέρακος. Μὴ ζητῆς ποσῶς ν' ἀναρρίχθῃς ἐπὶ τῆς ὑψωμένης κορυφῆς τοῦ βράχου διὰ νὰ ἐξετάσῃς ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἐρειπιωμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου πυργίσκον· εἶναι κινδυνώδης καὶ τρομακτικὴ ἐπιχείρησις διὰ πᾶν ἕτερον ὃν ἐκτὸς τῆς αἰγῆς ἢ τῆς ἐλάφου τῶν ὀρέων· ἀλλ' ἀναπαύθητι ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἄκουσον τὴν ἀρχαίαν διήγησιν τοῦ γηραιοῦ βοσκοῦ· θὰ καταπαύσῃ τὰς ἀνησυχίας ὑλακὰς τοῦ κυνός του καὶ ἐκδιπλόνων τὸν ποικιλόχρουν ἐπενδύτην του, διὰ νὰ σᾶς ἐτοιμάσῃ κάθισμα ἐπὶ τοῦ χεῖλους τοῦ κενοῦ, θὰ σᾶς διηγηθῇ πῶς ξένη τις δέσποινα ἦλθε τὸ πάλαι μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς της εἰς τὸν ἀρχαῖον τοῦτον πυργίσκον. Ἦτο πεπρωκισμένος μὲ ἀγρίαν ψυχὴν ὁ κύριος, ζηλότυπος, περιορίσας εἰς τόσον τραχεῖαν φυλακὴν αἰχμαλώτον τοσοῦτω γλυκεῖαν καὶ ὡραίαν· καὶ συνεχῶς ὅτε ἡ σελήνη ἔρριπτε τὰς σιγώσας ἀκτῖνάς της ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, ἡ ἀξιαγάπητος δέσποινα ἔκλειε καθημένη ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου καὶ ἔστρεφε τοὺς ὡραίους ὀφθαλμούς της πρὸς τὰ κλίματα τῆς μεσημβρίας, ὄνειροπολοῦσα ἴσως εὐτυχεστέρους καιροὺς καὶ προσάδουσα ἐπὶ τῆς βαρβίτου τὰ λυπηρὰ ἄσματα τῆς γενεθλίου αὐτῆς γῆς. Καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅτε αἱ ὠχραὶ καὶ ἡσυχοὶ ἀκτῖνες τοῦ λύχνου τῆς νυκτὸς παίζουσιν ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ ἐπὶ τοῦ λιμένος, ὅτε οὐδεμία πνοὴ ἔρχεται νὰ ταραξῇ τὴν ἀτμοσφαῖραν, παράδοξος εὐχαρίστησις μετὰ φόβου ἀναμειγμένη κάμνει τὴν καρδίαν τοῦ κατοικοῦ τῶν Ἑβρίδων νὰ πᾶλλῃ, διότι νομίζει ὅτι ἀκούει ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου τὸν ψιθυρισμὸν τῆς βαρβίτου καὶ τοὺς

στόνους αἰχμαλώτου, ἧτις κλαίει τὰς δυστυχίας της εἰς ἄγνωστον γλῶσσαν... Ἀλλὰ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνεβάλλομεν τὴν διήγησίν μας... Καὶ ἐν τούτοις τίς δύναται νὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ βράχου καὶ τοῦ πύργου τούτου καὶ νὰ μὴ πληρώσῃ φόρον δι' ἐνὸς στεναγμοῦ εἰς τὴν ἀτυχῇ, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ φαίνεται κατοικοῦσα εἰσέτι τὰ μέρη ταῦτα;

IX

Ἡ λέμβος ἀνεπήδησεν εὐθύμως ἐπὶ τῶν κυμάτων· ἡ χεὶρ τοῦ πηδαλιούχου τὴν διεύθυνει πρὸς τὰ μελαγχολικὰ ὄρη τοῦ Ῥόνιν· πάραυτα ἐγκαταλείποντες τὰ δάση, ἅτινα καλύπτουν τὰς πλευράς τῶν βράχων τούτων, οἱ κυνηγοὶ καταβαίνουσιν εἰς τὴν παραλίαν· ἕκαστος αὐτῶν ἐξέτεινε τὸ ἐκ μελίας τόξον του καὶ εὐπειθῆς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Λόρδου τῶν Νήτων ἔλαβε τὸ ξίφος τοῦ πολεμιστοῦ ἀντὶ τῆς λόγξης τοῦ κυνηγοῦ. Σύνθημα ἀναφθὲν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σκόριγγ προσκαλεῖ μετὰ ταῦτα εἰς μάχην τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ταύτης, γενεὰν τὸ πάλαι πολυάριθμον, πρὶν ὁ ἀγριὸς Μακλεόδ, ἐπιδιώκων τὴν ἐκδίκησίν του, καταβῇ ἐπὶ τῆς παγωμένης ταύτης παραλίας, ὅτε τὸ παρωχεάνειον σπήλαιον ματαίως προσέφερε καταφύγιον εἰς τὰ θύματά του. Ὁ ἐκδικητικὸς ἀρχηγός, ἀδιάλλακτος εἰς τὴν μανίαν ἔκλεισε τὴν εἴσοδον διὰ σωροῦ θάμνων ἀνημμένων· πυκνὰ δὲ νέφη καπνοῦ πνιγρὰ ἐπλήρωσαν τὸ εἰς τοὺς βράχους κεχωσμένον φρούριον. Αἱ ἀπειλαὶ τῶν πολεμιστῶν, οἱ γογγυσμοὶ τῶν παιδίων, αἱ φωναὶ τῶν γυναικῶν ματαίως ἀντήχησαν· ὁ ἀδυσώπητος ἀρχηγὸς ἐξηκολούθησε νὰ διατηρῇ τὸ πῦρ μέχρις οὗ ὀλόκληρος φελλὴ ἐξέπνευσεν ὑπὸ τοῦ θόλου τούτου. Τὰ καλύπτοντα τὸ μελαγχολικὸν τοῦτο σπήλαιον ὅσῃ ἱκανῶς μαρτυροῦσι τὴν ὀλεθρίαν τύχην τῶν κατοίκων τοῦ Σκόριγγ.

X

Ἡ λέμβος ἀνεπήδησεν εὐθύμως τῇ βοήθειᾳ βορείου αὔρας· οὕτως ὁ κορυθαλὸς σχίζει τὸν οὐρανὸν ὅταν ἐξημερόνῃ· οὕτως ὁ κύκνος, διαρκούσης τῆς θερμότητος τοῦ θερμοῦ, ῥίπτεται ἐπὶ τῶν θαλασσῶν. Πρὸς ἀνατολὰς ἐφαίνοντο τὰ παράλια τοῦ Μούλλ

καὶ ἡ μελαγχολικὴ Οὐλδα καὶ Κολονσαί-
καὶ ὅλον τὸ σύμπλεγμα τῶν χαριέντων νη-
σιδρίων, ἅτινα περικυκλοῦσι τὴν περίφημον
Στάφαν. Ὑπὸ τὸ καταφύγιον τῶν ὑψηλῶν
στηλῶν τοῦ ἄντρου τῆς Στάφας ὁ φαλακρο-
τάνταλος εὐδρίσκει εἰς τὸ σκότος ἀνάπαυσιν,
ἣν οὐδὲν διαταράττει, ὥς καὶ ἡ δειλὴ φῶκη
εἰς τὴν εἰρηνικὴν τῆς κατοικίαν ὑπὸ τοὺς
θόλους τοῦ θαυμασίου τούτου ἀνακτόρου.
Ἐκεῖ, ὥς διὰ νὰ ἀμαυρώσῃ τοὺς ὑπ' ἀνθρω-
πίνης χειρὸς κτισθέντας βωμοὺς, ἔλεγέ τις
ὅτι ἡ φύσις ἠγειρεν ἓνα εἰς τὸ ὕψος τῆς δό-
ξης τῆς! Οὐχί! τοῦτο δὲν ἐγένετο διὰ
σκοπὸν ἥττον ὑψηλόν, ἥττον ἐπίσημον τῶ-
ντι μεγαλοπρεπῶς ἡ φύσις ἔστησε τὰς χι-
λιάδας ταύτας τῶν στηλῶν καὶ ἔρριψε
τοὺς θρασεῖς τούτους θόλους, ὑπὸ τοὺς ὁποί-
ους τὰ κύματα ἐπισωρεύονται καὶ κρη-
μνίζονται μετὰ κράτους, εἰς τρόπον ὥ-
στε εἰς ἕκαστον διάστημα ἡ ἡχώ τῶν ὑψη-
λῶν θόλων ἀντηχεῖ ἐκτεταμένων καὶ
θορυβωδῶν τόνων ἀρμονίαν, ὑπερτεροῦσαν
τὸ ὄργανον τῶν ἐκκλησιῶν. Καὶ οὐχί εἰς
μάτην ἡ προμετωπίς τοῦ φυσικοῦ τούτου
ναοῦ εὐρίσκεται τοποθετημένη ἀπέναντι τοῦ
ἀρχαίου καθεδρικοῦ τῆς Ἰόνας ναοῦ· ἡ φωνὴ
τῆς φύσεως φαίνεται λέγουσα· ἀενήγησας
κατὰ δύναμιν, ἀδύνατον πλάσμα ἐξελθὼν
ἐκ τοῦ κονιορτοῦ· ἀνήγειρας μετὰ πολλῆς
φροντίδος καὶ κόπου τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο,
τὸ ὅποιον σοὶ φαίνεται καταπληκτικόν...
ἀλλὰ, παρατήρησον τὸ ἰδικόν μου!... »

XI

Ἡ λέμβος ἀνεπήδησεν ἐλαφρῶς πρὸ τῆς
αὔρας· οὕτως ἀναπηδᾷ ὁ δελφίν καταδιωκό-
μενος ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν θαλασσῶν, ἡ ἡ
δορκὰς ἔμπροσθεν τῶν κυνῶν. Ἀφῆκαν τὴν
λίμνην τοῦ Τούα ὑπὸ τὸν ἄνεμον καὶ εἶδο-
ποίησαν τοὺς κατοίκους τῆς ἀγρίας νήσου
Τιρέ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀμμωδῶν ἀκτῶν
τοῦ Κόλλ· δὲν ἐσταμάτησαν διόλου εἰς τὴν
νῆσον Κολούμβαν, ἀν καὶ οἱ κώδωνες τοῦ
ἀγίου ναοῦ ἐσεύοντο μακρόθεν εἰς τὸν ἀέρα·
δὲν εἶχον καιρὸν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὰς εὐ-
σεβεῖς ἀκολουθίας· ἡ μακρὰ ἀντήχησις
τοῦ ἱεροῦ σημείου ἐχάθη εἰς τὸν θόρυβον
τῶν κυμάτων· ὁ ἀτρόμητος καὶ πολεμι-
κὸς κύριος τοῦ Λόχ·Βουὶ παρετήρησε τὸ
σύνθημά των καὶ ἔλαβε τὸ ξίφος· καὶ ἡ
χλοερὰ νῆσος Ἰλάνη προσεκάλεσε τοὺς πο-

λεμιστὰς τῆς εἰς τὰ ὄπλα. Αἱ φυλαὶ τῆς
ἀποκρήμνου παραλίας τοῦ Ἰούρα ὑπήκουσαν
εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ λόρδου Ῥονάλδου·
τὸ αὐτὸ προσέτι ἐγένετο καὶ εἰς τὴν με-
μονωμένην νῆσον τοῦ Κολονσαί... μέρη,
τὰ ὅποια ἔφαλεν ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἡ
φωνὴ δὲν θ' ἀκουσθῇ πλέον! Τὸ λαμπρὸν
καὶ βραχὺ στάδιόν του παρῆλθε καὶ ἡ ἀρ-
μονικὴ μουσά του εἶναι βωβή· ἡ λάμψις
τῆς ποικίλης ταύτης φλογὸς ἐσβέσθη διὰ
παντός· ἀκτὴ ἀπομακρυσμένη, ἀκτὴ θα-
νατηφόρος εἰς τὰ τέκνα τῆς Εὐρώπης, ἐδέ-
χθη τὰ λείψανα τοῦ ΛΕΥΔΕΝ.

XII

Ἡ αὔρα ἐξακολουθεῖ πνέουσα εὐφροσύ-
νως, ἀλλ' ἡ γαλέρα δὲν σχίζει πλέον τὰ
κύματα· οἱ μαχηταὶ τῆς Σκωτίας κάμ-
πτοντες τὴν ἀγρίαν ἀκτὴν τῆς Καντίρης,
ἠκολούθησαν πορείαν ἀσυνήθην, ἐκ φόβου
μὴ συναντήσωσι τὸν ἐχθρικὸν στόλον τῶν
Νοτείων. Διαβαίνουν τὴν πρὸς δυσμὰς λί-
μνην Ταρβάτ, εἴτα δὲ σύρουν τὸ πλοῖον
αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι τῆς ἀκτῆς
τοῦ Κιλμακόννελ, πρὸς τὸν ἀνατολικὸν
ὄρμον. Τὸ θέαμα ἦτο θαυμάσιον· ὁ ἰστός
καὶ ἡ σημαία ἔλαμπον ἄνω τῶν κορυφῶν
τῶν δένδρων, ἐνῶ τὸ πλοῖον ἐπροχώρει ἐπὶ
τῆς γῆς, διασχίζον βράχους, δάση καὶ δεν-
δροφυτίαις κλήθρων. Τὸ ἕκτατον τοῦτο φαι-
νόμενον παρέσχεν εἰς τοὺς μάντις τοῦ ὄρους
σπουδαίους οἰωνοὺς, καθότι κατ' ἀρχαίας
Κελτικὰς παραδόσεις, ἡ γραῖα Σκωτία ἔ-
μελλε νὰ θριαμβεύσῃ εἰς τὰς μάχας, καὶ
νὰ ἴδῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἅπαντας πίπτον-
τας ὠχροὺς πρὸ τοῦ ἀργυροῦ αὐτῆς σταυροῦ,
ὅταν λέμβος βασιλικὴ πλεύσῃ πανίστιος ἐπὶ
τῆς χλόης τοῦ Κιλμακόννελ.

XIII

Οἱ μαχηταὶ ῥίψαντες ἐκ νέου εἰς τὰ
κύματα τὸ πλοῖον αὐτῶν διαπλέουν ὑπὸ
αἰσίους οἰωνοὺς τὴν ἐσωτερικὴν θάλασσαν καὶ
διευθύνονται πρὸς τὴν νῆσον Ἀρράν. Ὁ
ἥλιος, πρὶν ἢ κλίνει ὀπισθεν τοῦ Βέν·γούιλ,
ρίπτει ἐπὶ τῆς τραχείας κορυφῆς τοῦ ἄρους
τούτου τῶν ἀνέμων γλυκεῖαν ἀποχαιρε-
τισμοῦ ἀκτίνα, λάμπουσιν ταυτοχρόνως καὶ
ἐν τῇ λίμνῃ Ῥάνζα, πρὸς ἣν οἱ μαχηταὶ
διευθύνονται. Ἐνόμιζε τις ὅτι ἡ νῆσος ἀ-
νεγνώριζε τὸν κυρίαρχον αὐτῆς· τόσον ἡ γῆ
ἦτο ὠραία, τόσον γαλήνιος ἦτο ὁ Ὠκεανός!

Κύματα μόλις ἐπαισθητά ἐκάλυπτον διὰ τῶν ἀργυροειδῶν ρυτίδων αὐτῶν τὴν ἡρεμοῦσαν ἐκτάσιν τῆς θαλάσσης, ἥτις ἐλάμβανεν ἀλληλοδιαδόχως χρυσὴν, κυανῇ, σμαραγδίνην χροιάν. Οἱ λόφοι, αἱ κοιλάδες, τὰ δένδρα, οἱ πύργοι ἐλαμπον δεχόμενοι τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὁ φηγὸς ἀνέπτυσσε ἀργυρόχρουν πλούσιον φύλλωμα· ἡ πνοὴ τῆς αὔρας, γλυκεῖα ὥσπερ ἐραστῶν, ἐφαίνετο ὥσπερ σπεύδουσα καὶ διακεκομμένη. Ὡ! διατὶ πέπρωται φωνὰι πολέμου καὶ καταστροφῆς νὰ διαταράξωσι τὴν γαλήνην τοῦ μαγευτικοῦ τούτου θεάματος; . . .

XIV

Περὶ πολέμου ἄρά γε ὁμιλεῖ ὁ λόρδος Ῥονάλδος; Ἡ ἐρυθρότης ἡ καλύπτουσα τὴν ἀρρενωπὴν αὐτοῦ μορφήν, τὸ δειλὸν τοῦτο βλέμμα, οἱ χαμαὶ νεύοντες οὗτοι ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ τρέμουσα φωνή του, πᾶν ἄλλο ἢ πολερικὰς σκέψεις ἐκδηλοῦσι. Τὸ σκεπτικὸν ὕφος τοῦ καλοῦ Ῥοβέρτου Βρούκχ ἀφ' ἐτέρου δεικνύει ὅτι σταθμίζει οὐτως ἐνδιαφέρουσάν τινα αἵτησιν, ἀμφίβολος ἂν πρέπει νὰ τὴν παραδεχθῇ καὶ ὅμως δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην συμπάθειαν τὴν ἀφαιρούσαν τὰς ρυτίδας ἀπὸ τοῦ σοβαροῦ μετώπου ἀνδρός, ὠρίμου τὴν ἡλικίαν, ὅταν ἐρασταὶ ἐξομολογοῦνται αὐτῷ τὸ πάθος των. Ὁ λόρδος Ῥονάλδος ὑπερασπίσθη μετ' ἀγωνίας. . . . « Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μνηστὴν μου, εἶπεν, ὁ ἄρχων μου ἤκουσε τὰ διαδοθέντα ἐπὶ τῇ φυγῇ τῆς Ἐδιθ μακρὰν τῶν τειχῶν τοῦ Ἀρτόρνιχ. Ἡ μοῖρά της εἶνε κακὴ . . . δὲν ἰδιοποιῶμαι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κατακρίνω τὴν ἐσπευσμένην ταύτην ἀναχώρησιν: εἴθε νὰ χαίρῃ καὶ νὰ εὐτυχῇ! . . . Ἄλλ' ἔφυγε τοὺς δεσμοὺς τοῦ ὕμεναίου, ὁ δὲ Λόρν ἀπέσυρε τὸν λόγον τοῦ ἐνώπιον τῶν συγκαλεσθέντων ἀρχηγῶν. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τῶν πατέρων μας δοθείσης ὑποσχέσεως, προσέφερα πᾶν ὅ,τι ἡδυνάμην νὰ προσφέρω . . . τὴν χειρὰ μου δηλαδὴ . . . καὶ ὅμως ἐπεφρονήθην, μὲ ἀπώθησαν! Ὡ! ἂν καὶ πάλιν ὑποκριθῶ τὸν μνηστῆρα ἵνα κερδίσω ἐκ νέου τὴν εὐνοίαν τοῦ ὑπερηφάνου βαρῶνου

Λόρν, προδίδω βεβαίως τὴν τιμὴν μου καὶ τοὺς προσφιλεστέρους μου ὄρκους.

XV

— Νέε, ἀπήντησεν ὁ Βασιλεὺς Βρούκχ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐναπόκειται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου· ἀλλ' ὅπωςδήποτε σκληρὸν μοὶ φαίνεται, μόνον σὲ νὰ δεσμεύῃ ὁ ὑπὸ τῆς Ἐδιθ διαρρήχθεις δεσμός, ἀφοῦ αὕτη ὡς λέγεται ἐξέλεξε τὸν Κλιφφόρδ διὰ σύζυγον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀδελφὴν μου Ἰσαβέλλαν . . . τίς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὰς ἰδιοτροπίας γυναικὸς; Ὑποπτεύομαί πως ὅτι ὁ μαχητὴς τοῦ Ῥόχερ, ὁ ἱππότης ἐκεῖνος ὁ νικήσας εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς ὃν αὕτη ἰδίᾳ χειρὶ ἀπένειμε τὸ βραβεῖον, ἐνετυπώθη ἐν τῇ καρδίᾳ της· ἀλλ' ἀφ' ἧς ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Νίγελ ἀπέθανεν, ἀφ' ἧς κατεστράφη ὁ οἶκός μας ἀποξενωθείς πάσης χαρᾶς καὶ ἐλπίδος ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ δυστυχὴς Ἰσαβέλλα τεθλιμμένη καὶ πενθοῦσα εἶνε ὅλως ἄλλη. Ἴσως (ἐνταῦθα ὁ εὐγενὴς βασιλεὺς ὑπεμειδίσεν), ἴσως ἡ πρότασίς σου μεταβάλλῃ τὸν ῥοῦν τῶν σκέψεων αὐτῆς· θὰ ἴδωμεν ἐντὸς μικροῦ . . . τὰ ὄρη ἐκεῖνα ἐκεῖ κάτω περικλείουν τὴν Μονὴν τῆς Ἀγίας Βριγίττης· ἐκεῖ ὁ Ἐδουάρδος τὴν ἀπέστειλε καὶ ἐκεῖ θὰ μένῃ αὕτη, ἕως οὗ ἀπολαύσωμεν εὐτυχεστέρων ἡμερῶν· μεταβαίνων ἐκεῖ θὰ κοινοποιήσω εἰς αὐτὴν τὴν πρότασίν σου, ἣν ἔσο βέβαιος θὰ ὑποστηρίξῃ ὁ φίλος σου.

XVI

Ἐνῶ ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ὑποθέσεως, ὁ μικρὸς ἀλαλὸς ἀκόλουθος ἴστατο παρ' αὐτοῖς· αἴφνης ἐκλινε τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ ἴστοῦ πικρῶς θρηνῶν, ὥσπερ ἐσπάρασσε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀκατάβλητος λύπη, καὶ διὰ τῶν χειρῶν θλίβων τὸ μέτωπον αὐτοῦ προσεπάθει νὰ κατακρατήσῃ τὰ δάκρυα· ἀλλ' ἔρρεον ταῦτα κρουνηδὸν διὰ τῶν δακτύλων του. Ὁ Ἐδουάρδος περιπατῶν μόνος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος παρετήρησε πρῶτος τὴν πάλιν, ἣν ἡ νεαρὰ αὕτη καρδιά ὑφίστατο· ἀπερίσκεπτος δὲ, ὡς ἦτο, ὅσον καὶ γενναῖος, ἀπεπειράθη ἀποτόμως μὲν ἀλλ' εὐμενῶς νὰ χαροποιήσῃ τὸν τεθλιμμένον νέον· ἀπέσπασε διὰ τῆς βίας ἀπὸ τῶν δακρυβρέκτων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν τὰς ἀσθενεῖς του χεῖρας,

ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νέος προσεπάθει ν' ἀπομακρυν-
θῇ τοῦ πολεμιστοῦ, ὅστις τοῦ ἔθλιβε βα-
ναύως τὰς χεῖρας ἐπὶ φιλικῷ σκοπῷ, ὁ
Ἐδουάρδος τῷ ἀπέμαξε τὰ δάκρυα λέγων,
ὅτι εἶνε ἐντροπὴ νὰ κλαίῃ. « Εἴθε, προσέ-
θεσε, νὰ ἡδύνατο ἡ γλῶσσά σου νὰ προ-
φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ ὑβρίσαντός σε· θὰ ἀπέ-
πλυνον τὴν ὕβριν, ἔστω καὶ ὑπὸ τοῦ πρῶ-
του τοῦ πληρώματος ἡμῶν γενομένην. Λοι-
πὸν, παρηγοροῦ· ἡδὴ εἶσαι ἐν ἡλικίᾳ νὰ
ἀκολουθήσῃς πολεμιστὴν· θὰ σὲ προσλάβω
σωματοφύλακα· φερόμενος ἐπὶ ὠραίου ἵπ-
που διὰ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν ὁρέων,
θὰ κρατῇς τὸ τόξον μου ὅταν θηρεύω, ἢ θὰ
κομίζῃς τὰς ἐπιστολάς μου εἰς τὴν κυρίαν
τῆς ψυχῆς μου· εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι δὲν
θὰ προδώσῃς τοὺς μυστικούς μου παλμούς. »

XVII

Ἄλλοις παρ' ἐνὶ τῷ... « Ἐδουάρδε,
εἶπε, δὲν εἶναι οὗτος νέος κατάλληλος ὅ-
πως φέρῃ τὸ τόξον ἱππότης εὐθύμου οἷος
σύ, ὅπως πληροῖ τὸν κύλικά σου, ἢ ὅπως
κομίζῃ τὰς ἐπιπολαιούς σου ἐπιστολάς εἰς
ὠραίαν ἐπιπολαιότεραν ἔτι. Εἶσαι σύ ὑ-
περβαλλόντως ζωηρὸς καὶ δὲν ἀρμόζει νὰ
ἦσαι κύριος τοῦ ὀρφανοῦ τούτου· δὲν βλέ-
πεις πῶς μένει πάντοτε μακρὰν ἡμῶν, κοι-
μᾶται μόνος, μόνος τρώγει; Κατάλληλό-
τερον δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀδελφὴν
μας Ἰσαβέλλαν ἐν τῷ εἰρηνικῷ αὐτῆς κελ-
λίῳ, καὶ νὰ ἀπαγγέλῃ μετὰ τοῦ ἱερέως
Λύγουστίνου τὰς προσευχὰς ἐν τῇ Μονῇ·
δὲν δύναται νὰ ἐπιζητῇ περιπετείας μετὰ
κυρίου ἀκουράστου, οἷος σύ. — Εὐχαριστῶ
μεγάλως, ἀδελφέ μου, ἀπήντησεν εὐθύμως
ὁ Ἐδουάρδος, διὰ τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ πανηγυ-
ρικὸν σου· ἀλλὰ θὰ ἴδωμέν ποτε τίς ἐξ ἡ-
μῶν τῶν δύο δύναται καλλίτερον νὰ προ-
στατεύσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἔργον εἰς τὸ δυ-
στυχὲς τοῦτο παιδίον. Ἐν τούτοις τὸ πλοῖ-
όν μας ἔφθασε παρὰ τὴν ὄχθην· ἄς ῥίψω-
μεν τὴν λέμβον ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἄς ἀ-
ποδιδοσθῶμεν. »

XVIII

Ἄλλοις παρ' ἐνὶ τῷ... « Ὁ βασιλεὺς Ῥοβέρτος ἐπήδησεν ἐλα-
φρῶς ἐπὶ τῆς παραλίας, τρεῖς δ' ἀντελάλη-
σαν οἱ διαρκεῖς καὶ ποικίλοι τῆς σάλπιγγος
ἤχοι. . . . Τέλος τὸ Βέν-γούλ ἀπήντησε.
Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ ἤχοι

τῆς σάλπιγγος διεχύθησαν ἐντὸς τῶν δα-
σῶν, ὁ γενναῖος Δουγλὰς καὶ ὁ εὐγενὴς
Δελαχαίῦ περιώριζον εἰς κοιλάδα τινὰ ἐλα-
φον περιπεσοῦσαν εἰς ἀμνηχανίαν, ὁ δὲ Λε-
νὸξ διηρέθιζε τοὺς κύνας. « Ὁ ἐχθρὸς ! ἀνέ-
κραζεν ὁ Βοῦδ προστρέχων ἐν σπουδῇ μὲ
ὄμματα σπινθηροδόλα, ὁ ἐχθρὸς ! . . . »
Τότε οἱ γενναῖοι ἱππῶται ἔρριπτον πέραν
τόξα καὶ βέλη, διὰ νὰ δράξωσι τὰ ξίφη...
« Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ ἀνδρεῖος Λόρδος Ἰάμ,
δὲν εἶνε οὗτος ἤχος ἀγγλικῆς σάλπιγγος.
Τὸν ἤκουσα πολλάκις ἐμψυχούντα ἐν ταῖς
μάχαις, παρορμῶντα πρὸς καταδίωξιν ἢ
ἀναστέλλοντα τὴν ὀπισθοχώρησιν. Ἐπρεπε
νὰ παύσῃ πάλλουσα ἡ καρδιά μου, ἔπρεπε
νὰ ἔχω τὰ ὦτα κωφά, ἂν προσκαλοῦντος
τοῦ Βρούκη, ὁ Δουγλὰς δὲν ἤκουεν ! Ὑπά-
γωμεν πάντες εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης
Ῥάνζα· ὁ ἠχίσας τὴν σάλπιγγα εἶνε ὁ βα-
σιλεὺς αὐτός· ὄχι ἄλλος. »

XIX

Ἄλλοις παρ' ἐνὶ τῷ... « Ἡ εἰδήσις εὐθὺς διαδίδεται ἐν τῷ στρα-
τῷ, πάντες δὲ οἱ πολεμισταὶ σπεύδουσι
πρὸς τὴν παραλίαν. Φωναὶ χαρᾶς ἐξέρχον-
ται ἀπὸ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν δασῶν·
πιστοὶ πολλοὶ ὑπηρεταὶ περικυκλόνουν τὸν
Βρούκην, καὶ θλίβουν τὰς χεῖράς του, κα-
ταβρέχοντες αὐτὰς μὲ δάκρυα. Ἐκεῖ ὑπῆρ-
χον πρεσβύται πολεμισταί, διασωθέντες ἐκ
τῶν ἀρχαίων μαχῶν τῆς Σκωτίας· τὸ κρά-
νος αὐτῶν ἐκάλυπτε κόμην λευκὴν· τὰ ξίφη
καὶ οἱ πελέκεις αὐτῶν ἔφερον κηλίδας αἵ-
ματος τῶν Δανῶν. Παρὰ τοὺς γηραιούς τού-
τους στρατιώτας ἔβλεπέ τις παιδία, ὧν
ἡ χεὶρ μετὰ κόπου ἔφερε τὴν βαρεῖαν ἀσπίδα
καὶ τὴν μακρὰν σπάθην. Ὑπῆρχον ἐκεῖ πο-
λεμισταί, πλῆθος ἔχοντες οὐλῶν, εἰς ἀνά-
μνησιν τῶν καταστροφῶν τοῦ Ἀλβίνου, τῆς
φοβερᾶς καὶ μοιραίας μάχης τοῦ Φαλκίρη,
τῆς ἐν Τεῦνδρούμ θραύσεως, τῆς ἐν Μεθβάν
φυγῆς. Διεκρίνοντο ἐκεῖ τὸ ὑψηλὸν τοῦ
Δουγλὰς ἀνάστημα, ἡ χαρίεσσα μορφή τοῦ
Λενόξ, ὁ Κίρκ-πατρίκ, ὁ τρομερὸς ἱππότης
τοῦ Κλοσεδούρν, ὁ ὀρμητικὸς, ὁ ὑπερήφανος,
ὁ εὐκίνητος Αἰνδσέϋ, ὁ υἱὸς τοῦ εὐγενούς
Δελαχαίῦ, τοῦ πεσόντος τούτου ἱππότης
ὑπὸ τὴν αἰχμὴν δολοφάνου ἐγχειριδίου, καὶ
ὁ γενναῖος Βοῦδ καὶ ὁ εὐθυμὸς Σέτων.
Συνωθοῦνται περίξ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, ὁ,

ἐκ νέου ἀπέλαυνον· χύνουν δάκρυα, ἐκβάλλουσι φωνὰς χαρᾶς, ἐναγκαλίζονται αὐτὸν· νέοι καὶ γέροντες, δοῦλοι καὶ ἄρχοντες, οἳ τε μὴ σύραντες ποτὲ τὸ ξίφος καὶ οἳ γεννηθέντες διὰ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου, πάντες ἔχουν ἀπόφασιν σταθεράν, ἀψηφοῦντες τοὺς κινδύνους, νὰ ζήσωσιν ἢ ν' ἀποθάνωσι παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Βρούκη.

XX

ὦ πόλεμε! ἔχεις ἐπίσης ἡδονὰς θρασείας! αἱ θορυβώδεις χαραὶ σου ἀκτινοβολοῦσιν, ὡς ἡ λεία τῆς ἀσπίδος ἐπιφάνεια ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης! ἔχεις παραφοράς ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ κραυγὰς ἐπὶ τῇ ἀλώσει! ἔχεις ἐπίσης οὐχ ἥττον εὐγενεῖς φωνὰς καὶ παραφοράς ἐκδικήσεως, ὅτε μετὰ τὴν ἥτταν ἐπαναλαμβάνεται ἐν φρίκῃ κατὰ τὴν ἀρίθμησιν τὸ ὄνομα τῶν ἐνδόξως πεσόντων! ὦ πόλεμε! τὰ τέκνα τῆς Βρετανίας καλῶς ἐννοοῦν τὴν βροντώδη φωνὴν σου· ἐκεῖ τὸ ξίφος τοῦ στρατιώτου συμπλέκεται μὲ τὴν λύραν τοῦ ποιητοῦ· ἐκεῖ, ἐκεῖ γνωρίζουν τὴν γαληνιαίαν καὶ σοβαρὰν ἐκείνην χαρὰν, ἥτις θίγουσα τὰς εὐγενεῖς τῆς καρδίας χορδὰς ἀποσπᾷ τὰ δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν! . . . Οὐδεὶς λοιπὸν τῶν ἀναγινωσκόντων τοὺς στίχους τούτους μὴ ἐκπλαγῇ, ἂν εἴπω ὅτι τὰ δάκρυα ἐπλημμύρησαν τὸ εὐγενὲς τοῦ Βρούκη πρόσωπον, βλέποντος περὶ αὐτὸν τὰ ὀλιγάριθμα λείψανα τῶν χαιρετησάντων ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Σκὸν τὴν αὐγὴν τῆς βασιλείας του, βλέποντος ἑαυτὸν κυκλούμενον ὑπὸ τῶν ἐνδόξων τούτων πατριωτῶν, τῶν περιβαλλόντων αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν καὶ ἐναγκαλιζομένων τοὺς πόδας του! Οὐδεὶς, δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ μεμφθῇ τὸν Βρούκην! . . . ὁ ἀδελφός του μόνος ἐνόμισεν ἐπὶ στιγμὴν, ὅτι ἡδύνατο νὰ κατειρωνευθῇ τῆς ἀδυναμίας ταύτης, ἣν ἐντὸς μικροῦ καὶ αὐτὸς ἠσθάνθη ἐπίσης· αἰσχυνόμενος δ' ἐπὶ τῇ τρυφερᾷ συγκινήσει του, ἀνεκάγχασε βεβιασμένως καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον, ὃ πῶς ἀπομάξῃ δάκρυ, δι' ὃπερ ἠρυθρία.

XXI

Ὁ ἥλιος ἀνέλαμψε καὶ πρὸ πολλοῦ ἔπαυσεν ἀντηχῶν ὁ τῆς Μονῆς τῆς Ἀγίας Βοιγίττης κώδων. Σεβασμία καλογραῖα με-

τέβη εἰς τὸ κελλίον τῆς λαίδου Ἰσαβέλλας καὶ ἔκραξεν ἐν σπουδῇ μεγάλῃ. «Σπεῦσον, ὦραία δέσποινα, σπεῦσον . . . εὐγενὴς ξένος ἀναμένει πρὸ τῶν θυρῶν τῆς Μονῆς· οὐδέποτε καλογραῖα τῆς Ἀγίας Βοιγίττης εἶδεν ἱππότην τὴν ὄψιν μεγαλοπρεπέστερον . . . μ' ἐπεφόρτισε νὰ εἴπω ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν λαίδου Ἰσαβέλλαν. . . » Ἡ πριγγηπέσσα προσήχετο μὲ τὸ κομβολόγιον ἀνὰ χεῖρας γονυκλινῆς καὶ ἐσκυμμένη· ἐγερθεῖσα δ' ἀπήντησεν. «Ἄς μοι γνωστοποιήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του, διότι δὲν δύναμαι νὰ συνομιλήσω μετὰ ξένου. — Ἀγία μου Βοιγίττη, βοήθει! εἶπε σταυροκοπούμενη ἡ ὑπηρέτις καλογραῖα . . . δὲν θὰ συγκατένευον ποτὲ ν' ἀντισταθῶ εἰς τὴν θέλησίν του καὶ νὰ ἀπορρίψω τὴν αἵτησίν του, οὐδ' ἂν μ' ὑπέσχοντο τὸν τίτλον τῆς ἡγουμένης. — Τοσαύτην ἔχουσι λοιπὸν ἐπιρροὴν ἐπὶ ἀδελφῆς τῆς τάξεώς σου, αἱ πομπαὶ τῶν θνητῶν; ὑπεδουλώθης λοιπὸν, πτωχὴ καὶ ἀπλῇ γραῖα σὺ, εἰς τὰς ματαίας λαμπρότητας, ὅσαι τὰς γυναῖκας ἐν τῇ κοινῇ σαγηνεύουν;

XXII

— Ὁχι βεβαίως, εὐγενὴς Κυρία! διὰ τοὺς γηράσαντας ὀφθαλμούς μου ἡ τῶν ἐνδυμάτων ἐπίδειξις οὐδεμίαν ἔχει γοητείαν, οἱ δὲ πολύτιμοι λίθοι ἀπώλεσαν τὴν λαμπρότητα αὐτῶν! Ὁ ξένος ὅμως οὗτος φαίνεται ὅτι περιηγεῖται ἄνευ πολυτελείας καὶ ἄνευ ἀκολουθῶν; μόνον νέον τινὰ ἀκόλουθον ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ· μ' ἐξέπληξαν τὸ βλέμμα, ἡ φωνή, ὁ τρόπος τοῦ Κυρίου αὐτοῦ· μ' ἐξέπληξε τὸ ἀρρενωπὸν, τὸ ὑψηλὸν καὶ γενναῖον αὐτοῦ ἀνάστημα, τὸ σῶμα τὸ στερεόν, ὡς τὰ τεῖχη φρουρίου, ἀνάλογον δὲ πρὸς τούτοις τοσοῦτον, ὥστε ἡ γιγαντιαία δύναμις του φαίνεται μᾶλλον εὐκίνησια καὶ λεπτότης. Οἱ πλόκαμοι τῆς κόμης αὐτοῦ, μελανῆς ὡς ἡ ἱάσπις, ἐκτὸς εἰς τινὰ μέρη ὅπου δεικνύεται ἀργυροειδὴς τις χροιά, περιπλέκονται ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ὡς οἱ ἔλικες καὶ οἱ στέφανοι τῆς ἀμπέλου. Αἱ ἀκρασίαι πολλῶν κλιμάτων καὶ αἱ κακουχίαι τῶν πολέμων ἐνετύπωσαν τὰ ἴχνη αὐτῶν ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς μορφῆς του. . . Ἀλλὰ πρὸ

πάντων ἄξιον θαυμασμοῦ εἶνε τὸ ἄξιοπρε-
πές του βλέμμα! "Ω! ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐ-
πικαλεσθῶ στήριγμα διὰ τοὺς κινδύνους,
διὰ τὰς προσβολὰς, διὰ τοὺς κόπους, ἐκεῖ,
ἐκεῖνο τὸ βλέμμα θὰ μοι ἐδείκνυε συμ-
πάθειαν· ἐκεῖνος, εἶμαι βέβαια, θὰ μ' ἦτο
παρήγορος καὶ πρόμαχος. "Αν δ' ἦσθάνο-
μην ἐμαυτὴν ἐνοχον πάλιν, τὸ βλέμμα ἐ-
κεῖνο θὰ μοι ἐφαίνετο ἡ φοβερωτέρα κατα-
δίκη εἰς θάνατον! — Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, ἀνέκρα-
ξεν ἡ πριγγηπέσσα, εἶνε ἡ ἐλπίς, ἡ χαρὰ,
ἡ δόξα τῆς Σκωτίας! ποτὲ εἰς μέτωπον
θνητοῦ δὲν ἐδόθη τοιοῦτον κράτος ἐπὶ τῶν
συνήθων ἀνθρώπων. . . "Ω θεέ μου, πόσον
ἐπερίμενε χρόνον ἡ δυστυχὴς ἡμῶν πατρίς
τὸν ἀπεσταλμένον σου τοῦτον, πρὸς ὑπο-
στήριξιν τῶν γενναίων σου σκοπῶν. . .
Σπεῦσον, Μόννα, σπεῦσον νὰ εἰσαγάγῃς
τὸν φίλτατόν μου ἀδελφόν, τὸν βασιλέα
Βρούκην! »

XXIII

Εἶδον ἀλλήλους, ὡς φίλοι ἐν θλίψει ἀ-
παχωρισθέντες καὶ συναντώμενοι μετὰ και-
ρὸν πλήρεις θάρρους καὶ ἀμφιβόλων ἐλπί-
δων. Ἀμα ὁμῶς παρῆλθεν ἡ πρώτη αὕτη
ταραχὴ, ὁ Βρούκης ἐζήτησε τὸ πενιχρὸν
κελλίον. . . αἶδου λοιπὸν ποῦ κατήντησας
δυστυχὴς Ἰσαβέλλα· ἡ ἀθλία κοίτη καὶ οἱ
γυμνοὶ οὗτοι τοῖχοι σοὶ εἶνε αἶθουσα ὑπο-
δοχῆς καὶ κλίνη ἐπιδειξέως· ἀντὶ πλου-
σίων ἐνδυμάτων καὶ σπανίων πολυτίμων
λίθων, φέρεις τώρα κιλίχιον καὶ κομπο-
λόγιον· ἀντὶ τῆς προσκαλούσης σε εἰς γεῦ-
μα ἢ εἰς θήραν εὐθύμου σάλπιγγος, οἱ θλι-
βεροὶ τοῦ κώδωνος ἤχοι διχάζουν τὰς ἡ-
μέρας σου εἰς ὥρας προσευχῆς καὶ ὥρας με-
τανοίας καὶ κανόνων! . . . "Ω! πόσον ὀ-
λέθρια ὑπῆρξαν διὰ σέ, δυστυχὴς ἀδελφῇ,
τὰ ἐπὶ τοῦ στέμματος δικαιώματά μου.
Διατὶ νὰ ἦνε ἀσθενέστερος πάντων τοῦ ἀ-
δελφοῦ σου ὁ βραχίων; ! ! . .

XXIV

— Ἀφες, ἀπόρριψον μακρὰν, τὰ μά-
ταια ταῦτα παράπονα καὶ ἔσο ἀείποτε ὁ
ἀήττητος Βρούκης! ἀνέκραξεν ἡ γενναία
Ἰσαβέλλα· διότι μᾶλλον ἐνδοξον θεωρῶ
ἐμαυτὴν διανειμαμένην μετὰ σοῦ τὰς ду-
στυχίας, ἢ ῥιψοκίνδυνός σου γενναιότης
ἐπέφερεν ὅτε ἠγέρθης πρὸς ἀπελευθέρωσιν

τῆς πατρίδος σου, ἢ συμμετασχοῦσαν δι-
εόμενους τύχης τῆς λάμψεως τοῦ στέμμα-
τος. Μὴ δὲ λυπῆσαι ἂν δὲν παρασύρωμαι
πλέον ὑπὸ τοῦ λάβρου καὶ βαρυκρότου ρεύ-
ματος τῶν ἡδονῶν· ὁ Θεὸς ῥίψας βλέμμα
συμπαθὲς παρετήρησε τὴν τοῦ πρωρέως ἀ-
νικανότητα καὶ ἔσωσε τὸ πλοῖον ἀπὸ τοῦ
χειλούς τῆς ἀβύσσου. Ὑπεβλήθην ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ εἰς σκληρὰς καὶ αὐστηρὰς δοκιμασίας,
εἶδον τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου ἡμῶν,
τὴν ἥττάν σου, τὸν θάνατον τοῦ δυστυχοῦς
Νίγελ, ἀλλ' ὑπέστην ταῦτα πάντα, ἵνα
ἐπὶ τέλους, κύπτουσα ὑπὸ τὴν ἀμετάκλητον
θεῖαν βούλησιν, ἀναγνώρισω ὅτι αἱ ἐλπίδες
μου πᾶσαι εἰς τὸν Θεὸν πρέπει ν' ἀνατε-
θῶσιν. "Οχι, ποτὲ γῆινος δεσμός δὲν θὰ
δουλώσῃ τὴν ψυχὴν μου. . .

XXV

— Στάσου, Ἰσαβέλλα μου· πρὶν ἢ ἀ-
σπασθῆς ἀπόφασιν τοσοῦτον σπουδαίαν,
ἀκροάσθητι τῶν λόγων τοῦ ἀδελφοῦ σου.
Σκέφθητι καλῶς· ἄρά γε ἐν μέσῳ τῶν θρη-
σκευτικῶν φροντίδων τῆς Μονῆς, δὲν εὗρί-
σκουσι μικρὰν θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ
τραυφερώτεραι σκέψεις; . . Ὁμολόγησον ὅτι
ἐδοκίμασες ἤδη τὰς τοιαύτας σκέψεις, γεν-
νηθείσας ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου
ἱππότη, τοῦ νικήσαντος κατὰ τὸν ἀγῶνα
τοῦ Βοδστόκ. . . Εἰπέ μοι, τὸ ἐρύθημά
σου τοῦτο δὲν δεικνύει ἄρά γε ὅτι ὑπῆρξεν
οὗτος ἐπίσης νικητὴς μᾶλλον ἀξιεράστου
ἐχθροῦ; . . » Ὁ διορατικὸς ὀφθαλμὸς τοῦ
μονάρχου ἀντελήφθη ἀληθῶς τῆς στιγμαίας
ἐκείνης δειλῆς ἐρυθρότητος, ὁμοίας μὲ τὰς
τελευταίας ἀκτῖνας ἡλίου ἀντανακλωμένου
ἐπὶ ἀργυροχρόου νέφους. Μόλις φανείσα ὁμῶς
ἐσβέσθη. Μετ' οὗ πολὺ ἀτάραχος τὴν μορ-
φὴν καὶ τὴν γαλήνην ἔχουσα ἐν τῷ βλέμ-
ματι ἡ πριγγηπέσσα ἀπήντησε. α Καλῶς
μαντεύω τί ὑπαινίσσεται ὁ ἀδελφός μου·
διότι ἡ σιγὴ τῆς Μονῆς δὲν εἶνε ἀρκούντως
βαθεῖα, ὥστε νὰ ἀγνοοῦμεν ὅτι εἰς τὴν πρώ-
την φωνὴν τοῦ Ῥονάλδου οἱ νησιῶται πάν-
τες δράττονται τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισίν
σου· οὐδ' ἀγνοῶ ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρό-
σωπον εἶνε ὃ τε ἄγνωστος ἐκεῖνος ἱππότης
καὶ ὁ λόρδος τῶν Νήσων. . . Ὅθεν ἂν
θᾶπτον ἐκοινοποιεῖ αἵτησιν ἐν ὀνόματι αὐ-
τοῦ μὲ τὴν ὑποστήριξιν σου, ἢ ἂν ἡ καρδία

αὐτοῦ ἦτο ἐλευθέρῳ. ἴ. ἄγνοῶ, ἴσως. . . Ἀλλ' ὁ ἀκόλουθός σου εἶνε πολὺ πλησίον ἡμῶν. . . οἱ δὲ τοιοῦτοι λόγοι δὲν πρέπει νὰ λέγωνται εἰς ἐπήκοον τῶν κατωτέρων ἡμῶν. . . »

XXVI

Ὁ νεαρὸς ἀκόλουθος ἵστατο ἀκίνητος μακρὰν τῶν δύο συνδιαλεγομένων, καθ' ὅσον ἐπέτρεπε τοῦτο ἡ μικρὰ χωρητικότης τοῦ κελλίου· ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ξίφους τοῦ Βρούκη, ἔχων ἀπλανὲς τὸ βλέμμα καὶ ἀλγῶν τὴν καρδίαν· ἐπίσης ἐκράτει τὸν τοῦ βασιλέως ἐπενδύτην, ἐκάλυπτε δὲ τὴν μορφήν του διὰ τῶν πτυχῶν. « Μηδόλως φοβοῦ περὶ τοῦ τοιούτου, ἀπήντησεν ὁ Βρούκης· ὁ νέος οὗτος μοὶ ἔσωσε τὴν ζωὴν εἰς ἐνεδρὰν τινα, ἣν μοὶ ἔστησαν, σπανίως ὅθεν ἀπομακρύνεται ἐμοῦ· πέποιθα δ' εἰς τὴν μυστικότητά αὐτοῦ, διότι ἡ φύσις τὸν κατεδίδασκεν εἰς αἰωνίαν σιγὴν. Εἶνε καλῆς φύσεως παιδίον, ἐπιθυμῶ νὰ συγκατοικήσῃ μετὰ τοῦ ἐφημερίου Λύγουστίνου καὶ νὰ σὲ ὑπηρετῇ, Ἰσαβέλλα μου. . . Μὴ προσέχῃς εἰς τὰ δάκρυα αὐτοῦ· εἶδον αὐτὰ ῥέοντα ὡς ἡ διαλυομένη χιών ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων. Εἶνε καλὸς νέος, ἀλλ' ἰδιότροπος, ἥκιστα ἰσχυρὸς ὥστε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν κυμάτων· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Βρούκη πελαγοδρομοῦντες πρέπει νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὴν διαρκῆ κατὰ τῶν ρευμάτων καὶ τῶν ἀνέμων πάλιν. . . Ἀλλ' ἄς ἀναλάβωμεν τὸ νῆμα τῆς πρώτης ἡμῶν συνομιλίας, φιλτάτη Ἰσαβέλλα. . . Ὅποιαν πρέπει νὰ φέρω ἀπάντησιν εἰς τὴν λόρδον Ῥονάλδον ;

XXVII

— Ἴδού ἡ ἀπάντησίς μου. . . Ἡ καρδία ἦν ζητεῖ, ἀφιερῶθη εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ἔρως μου ὑπῆρξεν ὡς ἄνθος ἀνοιξέως μαραινόμενον κατὰ τὴν πρώτην πνοὴν τοῦ χειμῶνος· γεννηθεὶς οὗτος ἐκ ματαιότητος καὶ ὑπερηφανείας ἐσβέσθη, καὶ σὺν αὐτῷ ἐσβέσθησαν αἱ ὀνειροπολήσεις. . . Ἄν δ' ἐπιμένῃ ἔτι ὁ ἱππότης. . . εἶπε αὐτῷ ὅτι χρεωστεῖ νὰ μένῃ πιστὸς εἰς τὸν δεσμόν τοῦ συζυγικοῦ δακτυλίου, πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ ἐπὶ τοῦ ξίφους. Ὡς Ῥοβέρτε, εἰδὼν σε εἰς στιγμὴν κινδύνου προστατεύοντα γυναικὰ τινα,

ὅτε οἱ τοῦ Νότου στρατιῶται σὲ κατεδίωκον ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἡ δὲ σωτηρία, κατὰ τὴν γνώμην πάντων, ἐκρέματο ἐκ τῆς ταχυτάτης φυγῆς· σὺ τότε ἀκούσας τοὺς στεναγμούς γυναικὸς ἐν τοκετῷ πονούσης, εὐθέως ἀνεχαίτισας τὸν στρατὸν, προτιμήσας μᾶλλον νὰ μένῃς ἐκτεθειμένος εἰς τὴν λύσσαν τοῦ ἐχθροῦ, ἢ νὰ δείξῃς διαγωγὴν ἀτίμου ἱππότη. Καὶ ἤδη λοιπὸν θὰ ἀρνηθῇς τὴν προστασίαν σου εἰς ἀτυχῇ νεάνιδα, ἐξυβριζομένην καὶ πάσχουσαν ; ὑπὲρ τῆς προδοσίας τοῦ Ῥονάλδου θὰ ὑψώσῃς φωνήν ; θὰ ἀποδείξῃς εἰς ἐμὲ πολῦτιμον τὴν ἀσταθὴ του τρυφερότητα ; . . . Μάρτυς μου ὁ Θεός· ἐνόσω οὗτος δὲν καταθέσῃ πρὸ τῶν ποδῶν μου τὸν δακτύλιον καὶ τὸ τοῦ γάμου συμβόλαιον, πρὸς ἀπόδειξιν τῶν περατωθέντων δεινῶν τῆς προδοθείσης καὶ περιφρονηθείσης Ἐδὶθ, ἐνόσω δὲν μοὶ ἀποδείξῃ ὅτι τὸν ἀπέλυσεν αὕτη τῶν ὀρκῶν του, οὐδέποτε θὰ ἀπεδεχόμην τὰς προσφορὰς αὐτοῦ, οὐδ' ἂν διστήρουν εἰσέτι τὰ ἐγκόσμια ἐκεῖνα αἰσθήματα, ὅσα ἐκίνουν τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας μου, μήπω πρὸς τὰ ὑψηλότερα ἀποθεσάσης τὰς ἐλπίδας της ! . . . »

XXVIII

Ἐνδίδων εἰς αἰφνιδίαν ὥθησιν ὁ ἀκόλουθος ὁρμᾷ ὅπως ῥιφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πριγγιπέσσης· συνελθὼν ὁμῶς κλίνει τὴν κεφαλὴν, κάμπτει τὸ γόνυ, ἀσπάζεται δις τὴν δεξιάν τῆς Ἰσαβέλλας, ἀνεγείρεται καὶ φεύγει δραμαίως. . . Ἡ πριγγιπέσσα ἀποσύρσασα τὰς χεῖρας ἀπ' αὐτοῦ, ἐρυθρία ὀργιζομένη διὰ τὴν παράτολμον διαγωγὴν του· ἀλλ' ὁ Ῥοβέρτος ἀνακράζει. « Μὴ ἐρεθίζεσαι, ἀδελφὴ μου· τὴν γνώμην του διὰ νευμάτων μόνον δύναται νὰ ἐκφράσῃ. Ἀκούσας λοιπὸν ὅσα περὶ αὐτοῦ σοὶ ἐπρότεινα, δὲν ἠδυνήθη νὰ κατὰσχῃ ἐαυτὸν παραφερόμενον ἐξ εὐγνωμοσύνης. Ὅσον ἀφορᾷ σὲ, ἀδελφὴ μου, σκέφθητι καλῶς, δὲν πρέπει τις ἀνευ προηγουμένης ὠρίμου σκέψεως νὰ ἐκλέγῃ ἐπιπολαίως ὡς διαμονὴν τοῦ κελλίου Μοναστηρίου· βεβαιώσου ὅτι δὲν θὰ διαθέσω τὴν χεῖρά καὶ τὴν καρδίαν σου καταναγκαστικῶς ὡσεὶ τύραννος· ἔσο βεβαία ἐπίσης ὅτι οὐδαμῶς θ' ἀνεχθῶ

νά περιφρονήσῃ ἢ νά ἐξυβρίσῃ ὁ λόρδος Ρονάλδος τὴν Ἑδὶθ τοῦ Λόρν. Ἀλλὰ μὴ λησμονῆς ὅτι δὲν παρῆλθε πολὺς χρόνος ἀφ' οὗ ἀποφεύγουσα τὰ ξένα βλέμματα ἐστέναζες κατὰ μόνας ἐπευφημοῦσα κατὰ προτίμησιν τοῖς ψάλλουσιν ἔρωτας ἀτυχεῖς. Ἀπὸ σοῦ ἤδη ἐξαρτᾶται νά πραγματοποιήσῃς τοὺς πόθους σου· ἀλλ' ἤδη, λέγεις, σκέπτεσαι νά ἐγ-

τοὺς λόγους, ἐχθρὸς τῶν μεριμνῶν, τῆς θλίψεως, τοῦ φόβου, παρασύρεται τυφλῶς ὑπὸ τῶν ιδιοτροπιῶν του· ἀλλ' ὁ χαρακτήρ σου εἶναι ἄλλοιος. Εἰπέ λοιπὸν εἰς τὸν Ρονάλδον ὅσα σοὶ εἶπον· ὅτι, ἂν δὲν καταθέσῃ πρὸ τῶν ποδῶν μου τὸν ἐχέγγυον τῆς πίστεώς του δακτύλιον, ἐλευθέρως αὐτῷ παραδοθέντα ὑπὸ τῆς Ἑδὶθ, ἄς παύσῃ σκεπτόμενος περὶ ἐμοῦ· πάλιν

κλεισθῆς εἰς Μονήν; ὦ! ἂν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Ἐδουάρδος ἐμάνθανε τὴν σπουδαίαν μεταλλαγὴν τῶν φρονημάτων σου, πόσας εἰρωνείας ἐπὶ τῆς ιδιοτροπίας τῶν γυναικῶν. θὰ ἐπρόφερε, φύσει σάτυρος ὢν.

XXIV

— Ἀδελφέ μου, εἶπε, γνωρίζω καλῶς ὅτι θὰ μοῦ κατειρωνεύετο ὁ Ἐδουάρδος, ὅστις καλὴν ἔχων ψυχὴν, ἀλλὰ τραχεῖς

ὅμως δὲν ὑπόσχομαι ὅτι, καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελεν ἀπολυθῇ τῶν πρὸς τὴν μνηστὴν αὐτοῦ ὀρκων, θ' ἀλλάξω τὴν ἐσχηματισμένην ιδέαν μου τοῦ νά ἐγκλεισθῶ εἰς ἱερὰν Μονήν. Χαῖρε, ἀδελφέ μου, χαῖρε δι' ὀλίγον· ὁ κώδων μὲ καλεῖ εἰς ἄλλα χρέη.

XXX

Δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν κόσμον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ροβέρτος καταλείπων τὴν ἀδελ-

φὴν τοῦ πολύτιμος λίθος ἐνταφιάσθη ἐν ταῦθα ! Ὡς οἱ νέοι κάλυκες καταστρέφονται ὑπὸ τῶν πάγων, οὕτω ἀπεπνίγησαν ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς αὐστηρᾶς δυστυχίας οἱ πρῶτοι αὐτῆς παλμοί ! Ἀλλὰ διατί σκέπτομαι περὶ ματαίων τοιούτων ἐρώτων ; Καλοῦμαι ὑπὸ τῆς τύχης πρὸς ἀσχολίας σπουδαιοτέρας . . . Ἀδύνατον νὰ μένωμεν περιορισμένοι ἐπὶ τῆς νήσου, δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ αὕτη ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν. Ἀπέναντι ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς στερεᾶς, τὰ τεῖχη τοῦ πύργου τοῦ Τουρνβερρύ ἐπικαλοῦνται τὴν ἰσχὺν ἡμῶν. Ὁ γέρων ἱερεὺς τοῦ πατρὸς μου Κουθβέρτος, κατοικῶν παρὰ τὴν ὄχθην, δὲν θὰ δυνήθῃ ἄράγε ν' ἀνάψῃ φῶτα, σημεῖα δηλ. δεικνύοντα τὴν κατάλληλον σιγὴν διὰ τὴν παράτρολμον ταύτην ἐπιχειρήσιν ; . . . ναί . . . θὰ φέρῃ τις ἐκ τῶν φίλων μας εἰς αὐτὸν διαταγὰς. Ὁ Ἐδουάρδος θὰ εὖρη κομιστὴν . . . Ἀπαξ καταλειφθέντος τοῦ φρουρίου τούτου, ὁ στόλος τῶν νήσων δύναται νὰ συμπυκνωθῇ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ Καρρίκ . . . Ὡ γῆ τῆς Σκωτίας ! ἐπιφυλάττεται ἄράγε δι' ἐμὲ ἡ ἡδονὴ τοῦ νὰ ἐκδικηθῶ τὴν προσγενομένην σοι βλάβην, νὰ ὑψώσω νικηφόρον τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ ἴδω τὰ ὄρη σου, τὰς κοιλάδας, τοὺς λαοὺς σου ἐλευθέρους ; Τὸ εὐτυχές τοῦτο θέαμα, τοῦτο μόνον ἐπικαλοῦμαι ἐν τῷ μέσῳ εὐρισκόμενος προσπαθειῶν καὶ τάφου ! » Κατέβη τότε βραδέως τὸν λόφον, συχνὰ σταματῶν ἐπὶ τῶν ὀλισθηρῶν κατωφερειῶν, καὶ ἔφθασε εἰς τὴν κοιλάδα ὅπου ἔστησε σκηνὰς ὁ ἀτρόμητος αὐτοῦ στρατός.

ΑΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

I

Αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου λάμπουν ἐπὶ τῆς λίμνης Ῥάνζα· ἐλαφραὶ δίνει καπνοῦ ἐξέρχονται τῶν καπνοδόχων, ἀναπτυσσόμεναι ἄνω τοῦ χωρίου τὸ ὅποιον ὁ βαθεὺς ὄρμος καὶ ἡ ζώνη τῶν ὀρέων χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κόσμου. Ὁ ἀλιεὺς ἀναπετάννυσι τὸ ἱστίον, ὁ αἰγοβοσκὸς ὁδηγεῖ τὸ

ποίμνιόν του ἐπὶ τῆς ἀποτόμου κορυφῆς τοῦ Βέν-γοίλ, ἡ καλὴ σύζυγος στρέφει τὴν ἄδρακτον πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης τῆς ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. — ὁ ἄνθρωπος ἐγείρεται τοῦ ὕπνου, ἵνα ἐπανεύρῃ τὰς φροντίδας καὶ τοὺς κόπους τῆς προτεραιας.

Εἰς ἄλλα ἐκαλοῦντο αἱ ἅγαι κόραι τῆς Μονῆς, ἀφυπνισθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἀντηχήσεως τοῦ γοιθικοῦ κώδωνος· ὁ ὄρθρος ἐψάλη, ἡ λειτουργία ἐτελέσθη, ἐκάστη δὲ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστρεφεν εἰς τὸ κελλίον τῆς ἵνα κατὰ μόνας προσευχηθῇ· τοιαύτη ἦτο ἡ τάξις ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ. Ἡ Ἰσαβέλλα ἐγονυπέτησε προσευχομένη· ἀκτὶς ἡλίου διερχομένη διὰ τῶν πυκνῶν κιγκλίδων τοῦ παραθύρου τῆς ἐπιπτεν ἐπὶ τοῦ ἀλαβαστρίνου λαίμου καὶ τῆς ἐβενόχρου κόμης τῆς, ἐνῶ ἡ ἀγγελικὴ αὐτῆς κεφαλὴ ἐκλινεν ἀφελῇ ἐκφράζουσα εὐσέβειαν.

II

Περατωθέντος τοῦ εὐσεβοῦς τούτου καθήκοντος, ἡ Ἰσαβέλλα παρατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους χρυσοῦν δακτύλιον λιθοκόλλητον, προσδεδεμένον μεταξίνῳ νήματι εἰς χάρτην φέροντα ἐξωθεν τὴν ἐπιγραφὴν· « διὰ τὴν λαίδυ Ἰσαβέλλαν. » Ἐντὸς τοῦ χάρτου ὑπῆρχον γεγραμμένα τὰ ἐξῆς· « Διὰ τοῦ δακτυλίου τούτου μὲ ὑπεσχέθη πίστιν· παραδίδουσα αὐτὸν, διαλύω τοὺς ὅρκους. Παραχωρῶ τὴν χεῖρα ἣν μοι ὑπεσχέθη εἰς τὴν κυριεύσασαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ κόρην. Φεῦ ! εὐτυχεστέρα ἐμοῦ, ἀγαπητὴ Ἰσαβέλλα, μὴ ἀρνηθῇς ἐν δάκρυ συμπαθείας διὰ τὴν ὑπάρξασαν ἄλλοτε Ἐδὶθ τοῦ Λόρν. » Μία μόνη λάμψις χαρωπῆς ἐκπλήξεως ἐφάνη εἰς τὸ μελανὸν ὄμμα τῆς Ἰσαβέλλας, ἀλλ' ἐχάθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἐπελθόντος πρὸς ἐξιλασμόν τοιούτου ἀμαρτήματος ἐρυθήματος τῆς αἰσχύνης. « Ἀπαγε, σκέψις ἀναξία τῆς γενεᾶς ἡμῶν ! Εἶνε δυνατόν ; ὑπῆρξα ἐγωῖσμοῦ παίγνιον ἐπὶ μίαν ἔστω στιγμὴν χαρᾶς, ἐπὶ τῇ ἀνατροπῇ τῶν ἐλπίδων ἀντιπάλου γυναικὸς εἰς ἔρωτα ; Ὡ σὺ ! ἐχέγυσον ὅρκων εἰς οὓς παρὰ πολὺ ἐνεπιστεύθῃ ἡ Ἐδὶθ, ὦ σὺ, δεσμὲ ἀνδρὸς ἀχαρίστου μετ' ἐρωμένης ἀπελπισθείσης, ὦ ! μὴ νομίζης ὅτι θὰ δυνήθῃς καὶ ἄλλην νὰ βαυκαλίσῃς καρδίαν μ' ἐλπίδας ἐπίσης ἀπατηλάς. . .

Ἰδοὺ σὲ τοποθετῶ εἰς μέρος ὅπου πᾶσα ἐγκόσμιος σκέψις παύει εἰσερχομένη εἰς τὸ ἀπειρον . . . » Εἶπε καὶ ἀπέθεσε τὸν δακτύλιον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἐσταυρωμένου.

III

Ἄλλη σκέψις ἐπῆλθεν αὐτῇ μετ' ὀλίγον . . . Ἡ κατέχουσα τὸν δακτύλιον εἶνε μακρὰν· πῶς ἄρα ἔφθασεν οὗτος ἐν τῷ κελίῳ διελθὼν κιγκλίδας καὶ κλεῖθρα ; . . . Ἄλλ' ὁ κιγκλιδωτὸς φεγγίτης εἶνε ἡμικλειστός. Ἡ Ἰσαβέλλα παρατηρεῖ ἔξω . . . βήματα ἐλαφρὰ ἐφαίνοντο καταπατήσαντα πρὸ μικροῦ τὴν ἐπὶ τῆς χλόης δρόσον τῆς πρωΐας, τὰ δ' ἔχνη ἐσώζοντο ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων τῶν ἀντηρίδων καὶ ἐπὶ τοῦ χεῖλους τοῦ παραθύρου, κεκαλυμμένου ὑπὸ πρασίνου βρύου. Οἱ κλάδοι τοῦ περικοσμούντος τὸν τοῖχον κισσοῦ ἦσαν τεθραυσμένοι καὶ λυγισμένοι, ὥσπερ ἐκρατήθη τις ἐξ αὐτῶν πρὸς ἀνάβασιν . . . Ἄλλὰ τίς οὗτος ὁ τολμητίας κομιστής, οὗτινος τὴν ῥιψοκίνδυνον πορείαν σαφῶς ἀπεδείκνυον τὰ ἔχνη ταῦτα; Ἄ! ἔχω ἀλλοκότους ὑπονοίας! . . . Μόννα, πλησίασον . . . » Ἡ Ἰσαβέλλα καλῶς γνωρίζει ὅτι οὐδὲν διαφεύγει τὸ φιλοπερίεργον ὄμμα τῆς γραίας Μόννας. . . » Εἶπέ μοι, μητὲρ μου καλὴ, ποῖος ξένος εἰσεχώρησε σήμερον εἰς τὸν περίβολον τοῦτον ; — Οὐδεὶς, εὐγενὴς κυρία, οὐδεὶς διακεκριμένος ξένος· μόνον ὁ ἀκόλουθος τοῦ ἀδελφοῦ ὑμῶν ἦλθε μόνος λίαν πρωΐ . . . Τὸν παρεκάλεσα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ἀλλ' ἀφανὴς ἐγένετο ἀμέσως· νομίζω δὲ ὅτι δάκρυα ἔφευγον ἀπὸ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ. »

IV

Ἡ ἀλήθεια ἐφανερώθη ἀμέσως εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν . . . » Εἶνε ἡ Ἐδίθ αὐτή! . . . ἡ λύπη της, οἱ χαρακτῆρές της, τὰ βλέμματά της μοὶ ἀποκαλύπτουν τὸ μυστήριον! Σπεῦσον, Μόννα! τρέξον εἰς τὸν ὄρμον καὶ εἰπέ εἰς τὸν ἀδελφόν μου, ὅτι τὸν ἱκετεύω νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν μου μετὰ τοῦ βωβου τοῦ ἀκολούθου, ὃν ὑπεραγαπᾷ. — Καὶ πῶς ; ἀγνοεῖτε ὅτι ὁ στρατὸς του κατέλιπεν ἅμα τῇ αὐγῇ τὰ παράλια ἡμῶν ; Τὸ ἀσθενὲς ἐκ τῶν πολλῶν ἐτῶν βλέμμα μου ἠκολούθησεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ πύργου πᾶσαν τῶν πολεμιστῶν κίνησιν· ἀφ' ἐσπέρας κατακλίθησαν ἐπὶ τῆς χλόης τῶν ἀδένδρων

μερῶν τοῦ δάσους, ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, αἱ γραμμαὶ αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν, διδούσης τὸ σημεῖον τῆς σάλπιγγος τοῦ ἀπτοῦ αὐτῶν Κυρίου· αἱ λόγχαι ἠκτινοβόλησαν διὰ τῶν δένδρων καὶ τῶν ἀκανθωδῶν θάμνων· δὲν ἔσχον καιρὸν οὐδὲ προσευχὴν ν' ἀναμέλψουν, ὅμοιοι φεῦ! μὲ τὰς ἐλάφους τῶν δασῶν, αἵτινες ὁρμῶσιν ἔξω τῆς κοίτης αὐτῶν, ἀποτινάσσουσι τὴν καλύπτουσαν αὐτὰς δρόσον καὶ ἀναπνέουν τὴν αὐραν τῆς πρωΐας. — Καλὴ μητὲρ, ἀρκεῖ . . . πρὸς ποῖον μέρος διευθύνεται ὁ ἀδελφός μου ; — Καθ' ὅσον ἤκουσα θὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Βροδίκ πρὸς τὴν ἄλλην τῆς νήσου πλευράν· εἴκοσι σχεδὸν λέμβοι τὸν ἀναμένουν ἐκεῖ, ὡς λέγουσιν, ἵνα, τοῦ πρώτου συνθήματος δοθέντος, μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὰς ὀχθὰς τοῦ Καρρίκ. — Ἄν οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, εἴπεν ἡ ἀνήσυχος Ἰσαβέλλα, πρέπει νὰ σπεύσωμεν! Κράξον τὸν γέροντα Αὐγουστίνον, καλὴ μου ἀδελφή. » Ἡ καλογραῖα ὑπήκουσε, καὶ ὁ ἱερεὺς ἔφθασε.

V

« Πάτερ μου, σπεῦσον ὑπαγε διὰ τῶν ὀρέων εἰς τὸν ὄρμον τῶν Βροδίκ. Εἶπε εἰς τὸν Βρούκην ὅτι τὸν παρακαλῶ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀναχώρησίν του μέχρις ὅτου μοὶ ὁμιλήσῃ! ἢ, ἂν ἦνε ἀδύνατος ἡ ἀναβολή, νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν φραντίδα σου τὸν νέον αὐτοῦ ἀκόλουθον, τὸν βωβόν. Ἡ ἀδελφή του Ἰσαβέλλα τὸν ἱκετεύει διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ εἴπῃ . . . ὑπαγε, καλὲ πάτερ, καὶ σκέφθητι ὅτι πρόκειται περὶ ζωῆς ἢ θανάτου! » Ὁ καλὸς γέρον ἱερεὺς ἐκαλύφθη διὰ τῆς κοκκούλλας (capuchon) αὐτοῦ, ἔλαβε τὴν σιδηρὰν αὐτοῦ ῥάβδον, ἔβαλε τὰ σανδάλιά του, καὶ ὁδοιπὸρος κεκυφώς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν ὤδευσεν ὁδὸν βρύων καὶ θάμνων.

VI

Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα, τὰ βήματα τοῦ γέροντος ἦσαν βραδέα καὶ βεβαρυμένα. Ἄλλ' οὐδεὶς ἄλλος ἐν τῇ Μονῇ ἐκτὸς αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ φέρῃ ἀγγελίαν σπουδαιότητος τοιαύτης. Διέβη βραδέως δάσος σημύδων νάνων, ἰσχνῶν καὶ ἐστερημένων πάσης ἱκμάδος, διῆλθεν παρά τινα καταρράκτην κρημιζό-

μενον μετὰ θορύβου ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν βράχων καὶ οὐτινος τὰ κῆματα θραυόμενα ἐξερρήγνυντο ἀφρώδη καὶ ἐσπινθηροβόλουν εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἀφοδὸν ἵπτατο περὶ τὴν λευκανθεῖσαν αὐτοῦ κεφαλὴν τὸ πτηνὸν τῶν ὀρέων. Ὑπερεπήδησεν βάραθρα, διὰ τὰ ὁποῖα ἀπητεῖτο εὐκίνητος κνήμη καὶ ὄμμα δόκιμον· διερχόμενος παρὰ τὸν λίθον ὅπου τὸ πάλαι ὁ ἱερεὺς τῶν ἀρχαίων Κελτῶν (druides) ἐνετρύφα ἐπὶ τοῖς τελευταίοις στεναγμοῖς τῶν θυμάτων αὐτοῦ, ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ· εἶτα δὲ εἰς τὴν θέαν τῶν πολυαριθμῶν μνημείων, τῶν ἐγκλειόντων τὴν κόριν τῶν ἡρώων Κελτῶν, ἐφιθύρισε δειλῶς προσευχὴν ὑπὲρ τῶν θανόντων πρὶν ἢ ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος τοῦ Σιλόχ. Ἔστη παρὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Μακφαρλάν· ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων ἀπήγγειλε τὰς ὥρας καὶ ἔσβεσε τὴν δίψαν αὐτοῦ εἰς τὸ παρακείμενον ρυάκιον. Ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν αὐτοῦ ἔφθασε περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ οἱ παλαιοὶ πύργαι τοῦ Βροδίκ ὑψοῦνται ἐν τῷ μέσῳ τῶν δασῶν. Τὸ ξίφος τῶν Δουγλὰς ἀπέσπασεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ Ἀστυγγοῦ. Ὁ κλίνων τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἥλιος ὀπισθεν τῆς νήσου ἔπεμπεν αὐτοῖς μειδίαμα ἀπαχαιρετισμοῦ.

VII

Ἀλλὰ μολονότι τὸ τελευταῖον φῶς τῆς ἡμέρας ἐσβέννυτο, ἐν τούτοις τὸ πᾶν ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ Βροδίκ εὐρίσκεται ἐν κινήσει. Οἱ στρατιῶται τοῦ Βρούκη ἐν πλήθει συνωθοῦνται· ἄλλοι μὲν λύουσι τὰ σχοινία τῶν πλοίων, ἄλλοι δὲ ἀναπεταννῦσι τὰ ιστία καὶ ἄλλοι λαμβάνουν τὰς κώπας. Τὰ βλέμματά των στρέφονται ἐπακλειημένως πρὸς φῶς τι, ὅπερ ἂν δέν ἦτο ζωηρὸν πολὺ καὶ ἂν δέν ἐκλονεῖτο, ἡδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ δι' ἀστέρα πρόδρομον τῆς νυκτός. Τὸ μακρυσμένον τοῦτο φῶς λάμπει πρὸς νότον ἐπὶ τῆς ὀχθῆς τοῦ Καρρίκ· αἱ ἀκτῖνές του ἐν πρώτοις φαίνονται ὡχραί, ἀποσβεσνύμεναι ὑπὸ τῆς λύκης, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἡ σκιά τῆς νυκτός ἐπισκατίζει τὸ κυανεὸν τοῦ οὐρανοῦ, ἡ λάμψις αὐξάνει ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ ὑπηρεσίαν. Μὴ δυνάμενος νὰ εὕρω κατάλκαλόγηρος πατεῖ τὴν ἄμμον τῆς παραλίας καὶ μετ' ὀλίγον εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ

σκηνῆς· ἥκιστα συνήθους τοῖς βλέμμασιν αὐτοῦ. Οἱ πολεμισταὶ περιβάλλουν ἑαυτοὺς καὶ θηλυκόνουσι τὰς ἐλαφράς πανοπλίας· αἱ λόγχαι, τὰ κράνη, οἱ πελέκεις σπινθηροβολοῦσιν· ἐκφράσεις τολμηραὶ καὶ ἀσυνήθεις προσβάλλουσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὰ ὦτα τοῦ καλοῦ ἱερέως· διότι οἱ ἀρχηγοὶ ἐπισπεύδουν τὴν ἐπιβίβασιν καὶ, ὅπως ἐπιπλήξωσι τοῦς στρατιώτας βραδύνοντας, προφέρουσι λόγους ζωηροῦς, ἐν ἀρμονίᾳ ἄλλως τε μετὰ τῶν μυκωμένων κυμάτων.

VIII

Ὁ σεβαστὸς ἱερεὺς διέσχισε τὸ τεταραγμένον πλῆθος καὶ προσῆλθεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν βασιλέα Βρούκην. Ἐστηρίζετο οὗτος ἐπὶ ἐξακείλαντος πλοίου, ὅπερ ἡ πλησιάζουσα παλιρροία ἐμελλε νὰ φέρῃ ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἐμέτρα δὲ τὰ προσκρούοντα κύματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑψηλότερα εἰς τὰς πλευράς τοῦ πλοίου· συχνὰ ἐπίσης ἔστρεφε τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς μεμακρυσμένης φλογός, συνέσφιγγε τὸν ἀλυσσιδωτὸν αὐτοῦ θώρακα καὶ περιέστρεφε τὸ ξίφος ἐν τῇ θήκῃ. Ὁ Ἐδουάρδος καὶ ὁ Λενοῦξ ἴσταντο παρ' αὐτῷ. Ὁ Δουγλὰς καὶ ὁ Ῥονάλδος ἐπεφορτίσθησαν τὴν ἐν ταῖς λέμβοις διανομὴν τῶν στρατιωτῶν... Ὁ καλόγηρος ἐπλησίασε χαιρετῶν τὸν Πρίγκηπα. «Τί λοιπὸν! ἀξιοσέβαστε πάτερ, ἦλθες μακρόθεν τοσοῦτον, εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ῥοβέρτος, ἵνα μᾶς εὐλογήσῃς πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως; — Μεγαλειότατε, ἡ εὐλογία αὕτη χρεωστέεται ἀπαραιτήτως καὶ θὰ δοθῇ ἐκ καρδίας ἀδόλου ἐξερχομένη!... Ἀλλὰ καὶ ἄλλην ἀγγελίαν μ' ἐπεφόρτισαν νὰ κομίσω ὑμῖν...» Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐξεπλήρωσε τὴν παραγγελίαν τῆς Ἰσαβέλλας. «Τῇ ἀληθείᾳ! ἀνέκραξεν ὁ Μονάρχης, ἐκπλήττομαι μεγάλως!... Σήμερον τὸ πρωὶ ἀπέστειλα τὸν ἀκόλουθόν μου εἰς τὴν Ἀγίαν Βριγίττην, διατάξας αὐτῷ νὰ διαμείνῃ ἐκεῖ. — Καὶ ἦλθε τῶνόντι· ἡ θυρωρὸς τὸν εἰσήγαγεν, ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον διέμεινε.

XI

— Ἐγὼ, διακόψας τὴν ὁμιλίαν εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος, ὑπέδειξα αὐτῷ εὐγενεστέραν ληλον ἀπόστολον ἵνα κομίσῃ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Καρρίκ τὴν πρὸς τὸν Κουθέρ-

τον διαταγήν σου, εἰσῆλθον εἰς τὸ παρεκ-
κλήσιον, ὅπως καλῶς σκεφθεῖς περὶ τῆς δυ-
σκόλου ταύτης ὑποθέσεως, ἀκούσω ταύτο-
χρόνως καὶ τὴν λειτουργίαν. Εὗρον ἐκεῖ τὸν
δυστυχῆ ἀκόλουθον καθήμενον ἐπὶ τάφου
καὶ κλαίοντα τὴν καταδικάζουσαν αὐτὸν
τύχην νὰ θάψῃ τὴν νεότητά του ἐντὸς Μο-
νῆς. Ἐκοινοποίησα αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν μου
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνέλαμψαν ἐκ χαρᾶς.
Ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἀκατίου, πνέοντος οὐ-
ρίου τοῦ ἀνέμου ἐπὶ τοῦ ιστίου, καὶ οὕτως
ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολήν του· ἰδοὺ τὸ
φῶς τοῦ συνθήματος ἀγγέλλον ἡμῖν, ὅτι
ὁ Κλιφόρδ καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ μένου
ἀπροφύλακτοι καὶ ἀμέριμνοι εἰς τὸν πύργον
τῶν πατέρων ἡμῶν.

X

ὦ! ἐπιπόλαιε καὶ σκληροκάρδιε! ἀπήν-
τησεν ὁ Μονάρχης μετεχειρίσθης διὰ τοσαύ-
τον κινδυνώδη ἐπιχείρησιν παιδίον βωδὸν
καὶ ὀρφανόν, ἀνίκανον νὰ φύγῃ ἢ νὰ ὑπερα-
σπισθῇ καὶ στερούμενον τοῦ λόγου, ὅπως
τούλάχιστον δικαιολογούμενον σώσῃ τὸν
βίον αὐτοῦ! Ἄν ἀπεδίδοντό μοι ἐκ θείας
προνοίας τὰ δικαιώματά μου, θὰ ἐπρωτίμων
νὰ δώσω τὸ στέμμα μου παρὰ νὰ ἐκθέσω
εἰς τοιοῦτον κίνδυνον τὸ δυστυχὲς τοῦτο
καὶ ἀνυπεράσπιστον πλάσμα! » Μεθ' ὕψους
προσβεβλημένου ἀνδρὸς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
ὑποτασσομένου ὁ Ἐδουάρδος ἀπήντησεν·
« Ἀδελφέ μου καὶ ἄρχων, δὲν ἐπερίμενον
τοιαύτας ἐπιπλήξεις. Ἐνόμισα ὅτι εὐκο-
λώτερον θὰ ἦτο νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ
κελλίου τοῦ ἱερέως τὸ παιδίον τοῦτο, ἢ πᾶς
ἄλλος, εἰς τόπον ὅπου πάντες οἱ ὑπασπι-
σταί σου εἶναι γνωστοί. Ἀπαρατήρητος ἡ-
δύνατο νὰ εἰσέλθῃ, εἶναι δὲ πρὸς τούτοις
εὐφυέστατος νέος, ἀσπίδα δὲ σωτηρίας ἔχει
τὸ φυσικόν του ἐλλάττωμα. Ἄν παρατη-
ρηθῇ οὐδεὶς δύναται νὰ μαντεύσῃ τὸν
σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του, ἂν δὲ συλ-
ληφθῇ οἱ λόγοι του δὲν θὰ τὸν προδώ-
σωσι... Νομίζω τέλος ὅτι, τὸ φαινόμενον
ἐκεῖ πέραν σύνθημα δύναται νὰ ἀποδώσῃ
συγγνώμην εἰς πλείοτερον καὶ ἐμοῦ σφάλ-
λοντα στρατιώτην. — Ἡ διαγωγή σου ὑπῆρ-
ξεν ἄκριτος, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὅτι ἐγέ-
νετο, ἐγένετο... Ἐπιβιβασθῶμεν τάχιστα!
Καλὲ πάτερ, εἶπε εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν πῶς

ἐπῆλθε τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο πρόσκομμα.
ἂν ἡ νίκη μᾶς ὑποδεχθῇ εἰς τὴν ἀντίπεραν
ὄχθην, θὰ ἀποστέλλω εἰς τὴν Μονὴν τὸ παι-
δίον... Χαιρέτα τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν, καὶ
μὴ μᾶς λησμονήτε ὅταν εὐχεσθε.

XI

— ὦ βασιλεῦ μου, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, ἐνό-
σω σῶζονται δυνάμεις εἰς τὰς ἀσθενεῖς ταύ-
τας χεῖρας, ὅπως ὑψῶ τὸ ἅγιον πότῃριον, ἢ
κάμνω τὸν σταυρόν μου, ἐνόσω ἡ φωνὴ γέ-
ροντος δύναται ν' ἀκουσθῇ, ὁ Αὐγουστῖνος
εἶνε δυνατόν νὰ λησμονήσῃ τὸν Ῥοβέρτον
Βρούκην; » Ὁ λόρδος Ῥονάλδος ἐπλησία-
σεν ἀκαλούθως τὸν ἱερέα καὶ εἶπεν αὐτῷ
χαμηλῇ τῇ φωνῇ, « Ἐνῶ θὰ μάχωμαι εἰς
τὸ πλευρόν τοῦ Βρούκη ὑπὲρ τοῦ στέμματος
τῆς Σκωτίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, πα-
ρακάλεσον τὴν πριγκιπέσσαν νὰ ἐπιτρέψῃ
νὰ φέρω δεῖγμά τι τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας της·
θὰ τὸ δεικνύω εἰς τόπους ὅπου οἱ γενναϊό-
τεροι τῆς Ἀγγλίας πολεμισταὶ θὰ τρέμουν
βλέποντες αὐτὸ ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας μου·
ὥς πρὸς τὸν νέον ἀκόλουθον... ἐπειδὴ ἄλ-
λαι φροντίδες ἀναμένουν τὸν Βρούκην, ἐγὼ
θὰ λάβω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τὸ ἀπρο-
στάτευτον τοῦτο παιδίον· ἐπὶ τοῦ ἐπενδύ-
του μου θὰ κοιμᾶται, ἡ ἀσπίς μου θὰ τὸ
προφυλάττῃ. » Δὲν εἶπεν ἄλλα, διότι βρα-
χίονες πολλοὶ ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν τὰς
λέμβους· ἦσαν αὗται τριάκοντα καὶ ἔφερον
ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀνδρας ἐκλεκτοὺς. Ὁ
Βρούκης μὲ τὰς ἀσθενεῖς του δυνάμεις ἔρρι-
πτε τὸν κύβον παίζων τὴν αὐτοκρατορίαν ἢ
τὸν θάνατον!...

XII

Τὰ πλοῖα πάντα ταλαντεύονται ἐπὶ τοῦ
ὕγρου πεδίου· τὸ κύμα τυπτόμενον ὑπὸ τῆς
κώπης ῥήγνυται φωσφορίζον. Ἡ λάμψις τῶν
ὀπλων ἀντανάχλαται ἐπὶ μᾶλλον ἀσθενῶς καὶ
ὁ ψέθυρος τῶν φωνῶν μεμιγμένός τῃ βαῇ τῶν
κυμάτων θνήσκει μακράν... « Ὁ Θεὸς
βοηθός! εἶπεν ὁ ἱερεὺς βλέπων τὰς λέμ-
βους φερομένας κούφως ἐπὶ τῶν μεμακρυσμέ-
νων κυμάτων. ὦ Θεέ, αἰείποτε δίκαιε, ὅταν
τὰ ξίφη λάμπουσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας, τὸ θέ-
λημά σου ἐκπληροῦν! Διπλασιάσον τὰς ду-
νάμεις τῶν πατριωτῶν, ῥίψον κατὰ γῆς ἐπὶ
τῆς κόνεως τὰς σημαίας τῶν ἐχθρῶν, ἵνα
τὰ ἔθνη μάθωσιν ὅτι ἡ νίκη ἀπὸ Θεοῦ ὑ-

πάρχει μόνον! . . . ὁ Ἀναβαίνων τὸ μονοπάτιον τοῦ ὄρους ἐστράφη πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἵνα εὐλογήσῃ ἐκ νέου τοὺς ὑπερασπιστάς τῆς Σκωτίας· πολλάκις οὕτω ἐστράφη, ἕως οὗ τὸ σκότος ἀπέσβεσε τὰ ἴχνη τῆς πελαγοδρομίας αὐτῶν· εἰσῆλθε τότε εἰς τὸν πύργον τοῦ Βροθίκ, ἵνα ζητήσῃ ἄσυλον πρὸς διανυκτέρευσιν.

XIII

Ἡ νύξ ἐπέρχεται καλύπτουσα τὸ μαγευτικὸν θέαμα τῶν νήσων τοῦ Κουμραϊῦ, αἵτινες περικλείουν ὡσεὶ διὰ χλοερᾶς ἀλύσου τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κλύδη, τὰ δάση τοῦ Βούτ καθίστανται ἀφανῆ, οἱ δὲ κωπηλάται ἐξακολουθοῦν τὸ ἔργον αὐτῶν, βοηθούμενοι ὑπὸ χειρῶν ἱπποτῶν εἰθισμένων εἰς τὸ πάλειν τὸ δόρυ, καὶ ἀνυπομονούντων πρὸς πόλεμον. Αἱ ὠχραὶ καὶ ἀργυροειδεῖς ἀκτῖνες τῆς σελήνης πίπτουσιν ἐπὶ τῶν ἰστίων. Ἐκαστος πηδαλιούχος διεύθυνε τὸ πηδάλιον κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὴν φλόγα τοῦ συνθήματος· καὶ ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐπεθύμει εἰ δυνατόν πάντες ὁμοῦ νὰ προσπελάσωσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, συχνὰ μετεδίδετο ἀπὸ πλοίου εἰς πλοῖον ἡ διαταγὴ νὰ ταχύνωσιν ἢ νὰ βραδύνωσιν τὴν πορείαν. Ὁ στολίσκος διηυθύνετο νοτιοδυτικῶς καὶ ἐπλησίασε τέλος τὴν παραλίαν τοῦ Καρρίκ. Καθ' ὅσον σμικρύνεται ἡ ἀπόστασις, τὸ σημεῖον ὑψοῦται· ἡ λάμψις του, ὁμοία κατ' ἀρχὰς τῇ τρεμούσῃ λάμπει ἀστέρος, αὐξάνει ἤδη καὶ ἀπεκτείνει μακρὰν τὸ ζωνρὸν φῶς αὐτῆς. Ὁ οὐρανὸς λάμπει ἐρυθροῦς· ἡ θάλασσα, οἱ ἐπικρεμάμενοι εἰς τὴν ὄχθην βράχοι, αἱ νῆσοι δι' ὧν εἶνε αὕτη κατεσπαρμένη, πάντα φαίνονται πλέοντα ἐντὸς πεπυρωμένου αἵματος· τὸ θαλάσιον πτηνὸν ἐκθαμβὸν ἐκβάλλει κραυγὰς τρομερὰς καὶ φεύγει τὴν κορυφὴν τοῦ κυματοπλήκπου σκοπέλου· ἡ ἔλαφος τρέχει μακρὰν, νέον ἄσυλον ζητοῦσα· ὁ ἀλέκτωρ νομίζων ὅτι ὑποφώσκει ἡ αὐγὴ, ἀναγέλλει αὐτὴν διὰ τῆς φωνῆς του. Ἡ πυρκαϊὰ φωτίζει τὸ ἥμισυ τοῦ ὀρίζοντος, ὡς μέγα κτίριον παρανάλωμα γενόμενον τῶν φλογῶν.

« Τί λέγετε τώρα, καλέ μου ἀρχῶν καὶ σοφὲ ἀδελφεῖς περὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ ἀπεσταλμένου μου ἀκολουθού; » εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος. — Κωπηλατεῖτε, ἐμπρός! ἀπῆντησεν ὁ μονάρχης· ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδωμεν τί μέλ-

λει γενέσθαι, ἀλλ' ὁμῶς βεβαίως ὁ ἱερεὺς καὶ τὸ παιδίον δὲν θὰ ἠδύναντό ποτε ν' ἀνάψωσι τοιοῦτον πῦρ. »

XIV

Τὰ πλοῖα ἐπλησίασαν τότε τὴν γῆν, τὸ τοῦ Ἐδουάρδου ὁμῶς ἔγγισε τὴν ἄμμον· ὁ δὲ ὁρμητικὸς ἱππότης ἐπήδησεν ἐν τῇ θαλάσσῃ μέχρι τῆς ὁσφύος βυθισθεὶς ἐν αὐτῇ καὶ ἔφθασε πρῶτος τὴν ὄχθην, μολονότι οἱ ἀπτόητοι ἐπιβάται ἐκάστης λέμβου διεφιλονείκουν περὶ τῆς ταχύτητος τῆς πρῆτης θὰ πλησιάσῃ τὴν γῆν. Ἐν τούτοις τὸ φῶς τοῦτο, ὅπερ μακρόθεν θεώμενον ἐφαίνετο ἀπλανές ὡς ὁ παλινὸς ἀστὴρ, ἤδη ὁμοίον τῷ πεφλογισμένῳ ἄρματι τοῦ προφήτου ἐφαίνετο διασχίζον τὸν οὐράνιον θόλον φωτισθέντα ὁλόκληρον σχεδόν· τὰ ὅπλα, οἱ πελέκει, τὰ κράνη σπινθηροβολοῦν δεχόμενα τὴν ἐρυθροειδῆ λάμψιν τοῦ ὁλονὲν ἀνυψομένου καταπληκτικοῦ τούτου μετεώρου· ἕκαστος πολεμιστῆς ἀποκαλύπτων τοῦ γείτονος αὐτοῦ τὴν μορφήν, οὐδ' ὁλως ἐκπλήττεται βλέπων αὐτὸν ὡχρὸν ἐκ τοῦ τρόμου. Τέλος αἱ ἀκτῖνες τῆς φωτεινῆς ταύτης ἐστίας ἀπόλλυνται εἰς τὰ ὕψη καὶ τὰ σκότη ἐπαναπίπτουν ἐπὶ τῆς παραλίας. . . . Ὁ Ῥονάλδος ἀπηύθυνε προσευχὴν, καὶ ὁ ἀπτόητος Δουγλὰς ἐσταυροκοπήθη: « Ἀγίε Ἰάκωβε, βοήθει! » ἀνέκραξεν ὁ Λενόξ. Ἀλλ' ὁ ἀμέριμος Ἐδουάρδος εἶπε κατ' ἰδίαν εἰς τὸν Κιρκ-πατρίκ: « Νομίζεις, Κιρκ-πατρίκ, ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ Κόμιν ἐφάνη ἐντὸς τῆς φλογὸς ταύτης, ἡ δ' ἀτρόμητός σου καρδιά ἔχει ἀκόμη τὴν γενναϊότητα νὰ ζητήσῃ καὶ ἐνταῦθα ἀσφάλειαν; — Σιωπῇ! » εἶπεν ὁ Βρούκς, ἐντὸς ὀλίγου θὰ γνωρίσωμεν ἂν τοῦτο εἶνε ἀγυρτία μάγου, ἢ παγίς τῶν τοῦ Νότου ἐχθρῶν ἡμῶν. Ἡ σελήνη μᾶς φωτίζει. . . . πᾶς ἀρχηγὸς ἄς τακτοποιήσῃ ὡς ἐν πολέμῳ τὸν στρατὸν του. » Αἱ ὠχραὶ τῆς σελήνης ἀκτῖνες ἀντικαθίστῳσιν ἤδη ἄλλ' ἄτελῶς τὸ πορφυροῦν χρῶμα τῆς ὑπὲρ φύσιν φλογός· παίζουσιν αὐταὶ ἀβέβαιον ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἄμμου καὶ ἐπὶ τῆς γαληνιώσεως ἐπιφανείας τοῦ ὄρου. Ὁ βασιλεὺς Ῥοβέρτος ἔθεσε κατὰ σειρὰν ἐν τάξει τὸν διεσπαρμένον στρατὸν αὐτοῦ· αἱ ἀσπίδες καὶ τὰ ἔγχρη αὐτῶν προσβαλλόμενα ὑπὲρ τῆς ψυχρᾶς λάμψεως τοῦ λύχνου

τῆς νυκτός, λάμπουσιν κυανόχροα καὶ ἀργυροειδῆ. Αἰφνης ὁ ἀλαλος ἀκόλουθος συρόμενος ἐπὶ μονοπατίου φέροντος πρὸς τὴν παραλίαν, ἔφθασεν, ἐγонуπέτησεν ἐπὶ τῆς ἁμμου καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον χάρτην τυλιγμένον κυλινδροειδῶς· « Φέρετε δαῖδα, ἀνέκραξεν ὁ μονάρχης· ἔχομεν τέλος πάντων εἰδήσεις ἀπὸ μέρους τοῦ Κουθέρτου. » Ἄλλ' αἱ εἰδήσεις αὗται ἦσαν κακαί, ὁ στρατὸς τοῦ Κλιφφὸρδ δὲν ἦν εὐάριθμος, ἀλλ' οὐδ' ἀπροφύλακτος, ἐπὶ πλέον ηὔξησαν αὐτὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὀρεινοὶ ἐλθόντες μετὰ τοῦ Λόρν. Τυραννουμένων ἐπὶ πολλῶν τῶν κατοίκων ὑπὸ τῶν καταδυναστευόντων, ἡ πίστις, καὶ τὸ θάρρος ἐντελῶς ἀπωλέσθησαν, ἡ νάρκωσις δὲ τῆς καταθλίψεως ἐπεβάρυνε πᾶσαν τὴν παραλίαν τοῦ Καρρίκ. . . . Ὁ Κουθέρτος παρετήρησε τὴν ἑκτακτον φλόγα, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ μαντεύσῃ πόθεν αὕτη προήρχετο, φοβαίμενος δὲ μήπως ὁ Βρούκης ὑπὸ τῶν πυρῶν τούτων ἐκτεθῇ εἰς κίνδυνον πλησιάζων τὴν ὄχθην, καλὸν ἔκρινε νὰ ἐξαποστείλῃ ὀπίσω τὸν ἀπεσταλμένον, ἵνα προειδοποιήσῃ οὕτω τὸν Ῥοβέρτον καὶ τὸν ἀπομακρύνῃ.

XVI

Ὁ Βρούκης ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὰς ἀποθάρρυντικὰς ταύτας εἰδήσεις, ἐνῶ συνωθοῦντο περὶ τὴν δαῖδα οἱ ὀπλαρχηγοί, « Τί μᾶς συμβουλεύετε γενναῖοι ἱππῶται; θὰ ἐνεδρεύσωμεν ἀναμένοντες εὐνοϊκωτέραν στιγμήν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῶν, ἢ θὰ τραπῶμεν πρὸς τὴν θάλασσαν ζητοῦντες νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ αὕτη εἰς τὴν ἐξορίαν; » Ὁ ἐνθερμος Ἐδουάρδος ἀπήντησεν· Ἐφ' οἷα δὴποτε συνεπέα, ὁ ἀληθὴς Κύριος τοῦ Καρρίκ πρέπει νὰ μείνῃ εἰς Καρρίκ. Δὲν θέλω νὰ διηγῶνται μετὰ ταῦτα οἱ ραψῶδοι (menestrels), ὅτι διάττων ἀστὴρ ἢ ἄλλο τι μετέωρον μᾶς ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν. » Ἡ ἀπάντησις τοῦ Δουγλᾶς ἦν ἡ ἐξῆς· « Ἄν ὁ ἄρχων μου ἠδύνατο ν' ἀλώσῃ τὰ τείχη ταῦτα δι' ἐφόδου εἴτε διὰ πολιορκίας, πάντων αἱ καρδίαι θὰ ἐθερμαίνοντο ἐκ νέου ὑπὲρ πίστεως, πατρίδος καὶ καθήκοντος. » Μετ' αὐτὸν ὁ λόρδος Ῥονάλδος ἔλαβε τὸν λόγον· « Ἐρυθριῶν ἐνεκα αἰσχύνῃς θὰ προσέβλεπον τὸν γέροντα Τορκουίλ, ὅστις ἐλθὼν ἤθελεν ἰδεῖ ἡμᾶς,

ἄρτι μεγαλαυχοῦντας, φεύγοντας νῦν ἀναιμῶτι. Οὐδέποτε θέλω πεισθῆ ὅτι ἡ γῆ αὕτη τῶν ἡρώων, ἡ πατρίς τῶν Οὐαλᾶς καὶ τῶν Βρούκη διατελεῖ μετὰ τῶν τυράννων εἰς μακροχρόνιον ἀνακωχήν. — Ἄς διακυβεύσωμεν! . . . » ἀνέκραξαν διὰ μιᾶς ὁ Βουῦδ, ὁ Δελαχαῦ καὶ ὁ Λενόξ. Τοιαύτην ἀπόφασιν ἐπρότειναν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ τελέσωσι πάντες οἱ ὀπλαρχηγοί· τοῦτ' αὐτὸ καὶ ὁ Βρούκης ἀπεφάσισε· « Καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ, εἶπεν, ἐγκαθιδρύθησαν ἐντὸς τοῦ πύργου μου, ἰδοὺ ἡ ὥρα τῆς ἀποτίσεως ἔφθασε· μετ' ὀλίγον ὁ Κλιφφὸρδ θὰ ὑποδεχθῇ ξένον ὀλίγον τραχύν. Ἄλλ' ἕως οὗ ἐλθῇ ἡ στιγμή ἐκείνη, θὰ σᾶς ὁδηγήσω διὰ καλῶς μοι γνωστῶν δασῶν καὶ κοιλάδων εἰς μέρος ἀσφαλές.

XVII

Ἦδη θὰ μοὶ ἐρωτήσετε πόθεν προήρχετο ἡ κπταπληκτικὴ ἐκείνη φλόξ, ἧς ἡ ζωηρὰ λάμψις προσέβαλε τὰ βλέμματα τῶν πολεμιστῶν τοῦ Βρούκη! . . . Οὐδέποτε ἐγνώσθη, ἀλλ' ὅμως πολλοὶ γέροντες ἐβεβαίωσαν ὅτι οὐδέποτε ἀνθρώπου χεὶρ ἤναψε τὰ ἀστραπηδόλα ἐκεῖνα πυρὰ εἰς τὰ παράλια τοῦ Καρρίκ· προσθέτουν μάλιστα ὅτι ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, καθ' ἣν ὁ Βρούκης διέπλευσε τὸ στενόν, λάμψις παρομοία φωτίζει ὄρη καὶ πεδιάδας, καλύπτουσα τὴν θάλασσαν διὰ πορφυροειδοῦς χροιάς. . . . Μὴ ἦτο θεία λάμψις ἀποσταλῆσα ἄνωθεν, ὡς σημεῖον εὐνοίας διὰ τὴν κάθοδον τοῦ βασιλέως; μὴ ἦτο φλόξ ἀναφθείσα ὑπὸ τὸν δαυμόνων, ὅπως παρασύρῃ τὸν βασιλέα εἰς ἦτταν καὶ θάνατον; ἢ μὴ ἦτο, τέλος, περίεργόν τι μετέωρον ἐκ τῶν διασχιζόντων πολλάκις τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ μέσῃ τῆς νυκτός, καὶ φρίκην ἐμποιούντων εἰς τὸν βραδύναντα ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ὁδοιπόρου; Ἀγνοῶ, ἀλλ' οὐδὲ γνωστὸν ποτε θὰ γίνῃ.

XVIII

Οἱ Σκῶτοι πολεμισταὶ ἀναβαίνουν βραχίονά ἄτραπόν, ὁ δὲ Ῥονάλδος πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ προσέφερε τὸν βραχίονά του εἰς τὸν νέον ἀκόλουθον, ὑποστηρίζων οὕτω αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνώμαλον ταύτην ὁδόν. « Λοιπὸν, εὐθύμει, ἀπλὲ Ἀμαδίνε! τί κλαίεις ὁλῶν; (Οἱ πειραταὶ κα-

λαῦσιν Ἀμαδίνους τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν σημαίνει δὲ ἡ λέξις εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Κελτῶν ὑποβολιμαῖον τέκνον.) Μὴ δὲν στηρίζεσαι ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου ; μὴ δὲν σὲ περμαίνουν αἱ πτυχαὶ τοῦ ἐπενδύτου μου ; μὴ δὲν ἐπρομήθευσε δι' ἐμέ ἐπίτης ὥς καὶ διὰ σὲ ὁ ἄγριος ταῦρος τὸ τριπλοῦν δέρμα, τὸ καλύπτον τὴν ἀσπίδα μου ; μὴ δὲν εἶνε καλὸς ὁ χάλυψ τοῦ ξίφους μου ; τί λοιπὸν φοβείσαι ; Εὐθύμει, παῦσον τοὺς θρήνους· θὰ ᾔται πάντοτε ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ῥονάλδου. » Πολλάκις βέλος ῥιφθὲν κατὰ τύχην ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ καὶ πολλάκις λόγος λεχθεὶς ἀσκόπως δύναται νὰ πραύνη ἢ νὰ ἐρεθίσῃ ἔτι μᾶλλον πληγὴν καρδίας καταβληθείσης ὑπὸ τῆς λύπης. Ὁ ἀκόλουθος θλίβει τὸν βραχίονα τοῦ Ῥονάλδου· ἀκτὶς μεθυσκούσης χαρᾶς λάμπει ἐν μέσῳ τῆς ἰγωνίας αὐτοῦ λησμονοῦντος, καθ' ὅσον ἀνεῖρχατο κοπιωδῶς ἐπὶ τῆς ἀποτόμου ἀτραποῦ, καὶ φόβον καὶ πόνους καὶ λύπας ἀπέναντι τοῦ ἐρωτος μόνου.

XIX

Ὑπερεπήδησαν τὴν ἄλυσσον τῶν κρημνῶν, τὴν ὥσεί προπύργιον τῆς τραχείας καὶ ἀποτόμου ταύτης παραλίας· ἀκούουσι μακρόθεν τὰς φωνὰς τῶν φρουρῶν συνεννοουμένων ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ πύργου. Αἱ φωναὶ αὗται ἀντηχοῦσαι μέχρι τῶν ὀρέων καὶ μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀποδεικνύουν ἀγρυπνον ἐχθρόν. . . Διευθύνονται τότε πρὸς τὸ προωρισμένον διὰ τὴν θήραν τῶν κυρίων τοῦ πύργου εὐρὺ καὶ σύμπυκνον δάσος. . . Δὲν ὑπάρχουν πλέον ἐν αὐτῷ φαιδραὶ τοποθεσίαι. . . ὁ πέλεκυς, τὸ ἄροτρον, οἱ ἀκατέργαστοι φραγμοὶ τῶν διαφόρων κτημάτων κατέστρεψαν πᾶν ἀγροτικὸν θέλητρον. . . Ἄλλοτε παχεῖς τάπητες χλόης ἐξηπλοῦντο εἰς τὰ ἄδενδρα μέρη, οἱ δὲ διασταυρούμενοι δενδρόφυτοι δρόμοι ἐξετείνοντο μακρὰν μέχρι τοῦ ζοφεροῦ δάσους. Ἐδῶ μὲν ὑψηκόρουφα δένδρα προσεκάλουν ὑπὸ τὴν σκιάν των τοὺς φαύνους (faunes), ἐκεῖ δ' ὑψοῦτο λοφίσκος ἀκαλλιέργητος, κεκαλυμμένος ἀπὸ παχείας πτερίδας, περὶ δὲ ἐξετυλίσσοντο τάπητες χλόης προσκαλλοῦντες τοὺς πτερόεντας τῶν συλφιδῶν πόδας. Τὸ φύλλωμα τῆς ὕλης εὐαρέστως ἐκεῖ ἐπιθύριζεν ὁ ζοφερός σμίλαξ ἐκάλυπτε τὴν γῆν διὰ τῆς μελανῆς

αὐτοῦ σκιάς, καὶ τὶς ἀρχαῖα δρυὶς οὐρανομήκης ἀνέπτυσσε κλάδους ὀζώδεις. Αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης ἐπέχεον γοητείαν ἐπὶ τῶν ἀταράχων γηλόρων, τῶν πεδιάδων καὶ τῶν δασῶν. . . Ὁ μονάρχης ἐστέναζε βλέπων τοὺς προσφιλεῖς τούτους εἰς τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν τόπους καὶ ἀναλογιζόμενος ὅτι κατήντησεν ὥς ἐξόριστος νὰ κρύπτηται ὑπὸ τῶν φυλλωμάτων τὰς σκιάς.

XX

Ἐξακολουθοῦν ἐν σπουδῇ τὴν νυκτερινὴν πορείαν. Ὁ μικρὸς στρατὸς ἦν εἰθισμένος εἰς τὸ ἐρρύθμως βαδίζειν κατὰ γραμμὴν πρὸς ταχεῖαν πρόοδον ἢ ὀπισθοχώρησιν καὶ μεταχειρίζετο συμπυκνωμένος τὸ τακτικὸν τοῦτο βῆμα, διότι ἦτο ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ἀδένδρου μέρους πρὸ τῆς αὐγῆς. Οἱ στρατιῶται τοῦ Βρούκη διαβαίνουν μικρὰ ὑλοτομεῖα, ὑπερπηδοῦν ῥυάκια, καὶ ἀναρρίχωνται ἐπιπόνως ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων, προχωροῦντες δυσκόλως ἐπὶ τῶν ὀλισθηρῶν βρύων. Σταγόνες ψυχροῦ ἰδρώτος κυλίνονται ἀφθονοὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ ἀπαυδήσαντος ἀκολούθου· ἐναγωνίως σύρεται, ἀλλὰ τὰ μέλη του ἀρνοῦνται αὐτῷ πᾶσαν βοήθειαν : « Αἶ ! μὴ ἀποθαῤῥύνησαι πάλιν, λέγει ὁ Ῥονάλδος, ἄφες νὰ σὲ φέρω ἐγὼ· οἱ βραχίονές μου εἶναι ἀρκούντως ἰσχυροὶ καὶ δὲν βαρύνει αὐτοὺς φορτίον τόσῳ ἐλαφρόν. . . Ἀρνεῖσαι, ἰδιότροπον παιδίον ! » Μεταχειρίσου λοιπὸν τὰ μέλη καὶ τὴν δύναμίν σου. Ὑπόφερε ἀπόψε ἀκόμη καὶ πλεον δὲν θ' ἀνυσηχῆσαι εἰς τὸ μέλλον. Θὰ σὲ παραδώσω εἰς εὐγενῆ τινα κυρίαν ! Ἐκεῖ θὰ τονίσῃς τὴν λύραν σου, διὰ νὰ εἴπῃς πᾶσον ἀγαπᾷ ὁ Ῥονάλδος τὴν εὐγενῆ Ἰσαβέλλαν ! » Ἀδύνατος καὶ καταβεβλημένης ὁ Ἀμαδίνος ἀφίνει τὸν ἐπενδύτην· δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ, πίπτει ἐπὶ τῆς χλόης, ὑγρᾶς οὔσης ἐκ τῆς δρόσου τῆς νυκτός.

XXI

Τὶ μέλλει γενέσθαι ; . . . Τὸ σκότος τῆς νυκτός διαλύεται. . . Ὁ στρατὸς τοῦ Βρούκη προβαίνει ἐν σπουδῇ. . . Αἰσχύνη αἰωνία εἰς τὸν Ῥονάλδον, ἂν δὲν διακριθῇ κατὰ τὴν μάχην μεταξὺ τῶν πρώτων. « Βλέπεις ἐκεῖ πέραν, εἶπεν εἰς τὸν ἀκόλουθον, τὴν δρυὶν ἐκείνην εἰς τῆς ὁποίας τὸν κορμὸν ὁ φθοροποιὸς χρόνος κατεσκεύασε κοῖλον σκο-

τεινόν σπήλαιον; ὕπαγε ἐκεῖ ν' ἀναπαυθῇς· περιτυλίξου τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον ἐν τῷ μανδύᾳ μου. Δὲν θὰ ἦμαι μακρὰν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ καταλείψω τὰς γραμμάς των στρατιωτῶν ἡμῶν. Αναγνωρίζων τὰς σκιὰς ταύτας θὰ ἐπανέλθω μετ' οὐ πολὺ νὰ σ' εὕρω! Ἐμπρός! μὴ κλαίῃς οὕτω! κοιμήθητι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐγείρου εὐθυμος. » Ἀποθέσας τὸν ἀκόλουθον εἰς τὸ ἄσυλον αὐτοῦ ἔσπευσε διὰ μέσου των βρύων καὶ των ῥυακίων καὶ ἐπρόφθασε τὸν προχωροῦντα στρατόν.

XXII

Καταλειφθεὶς οὕτω ὁ ἀκόλουθος ἐκλαυσεν ἐπὶ πολὺ· τέλος, καταβεβλημένος ὑπὸ κόπου ἀπεκοιμήθη. Φωνὴ τραχεῖα διετάραξεν αἰφνης τὰ ὄνειρά του. «Ναί, ἐδῶ παρὰ τὰ χαμόκλαδα αὐτά, ἐδῶ κατέφυγεν ἡ ἔλαφος . . . ὁ γέρων Ῥύνος ἦτο τοποθετημένος ὑπὸ τὴν δρυὶν ταύτην . . . Ἀλλὰ, τί βλέπω; μανδύαν σκιωτικὸν καὶ νέον τινὰ περιτετυλιγμένον ἐντός . . . Προχώρει, νέε! εἰπέ τὸ ὄνομά σου καὶ τί ζητεῖς ἐδῶ!.. Πῶς; σιωπᾶς; . . . ὦ! σὲ ἐνόησα» εἶσαι ὁ κατάσκοπος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸ κελλίον τοῦ Κουθβέρτου καὶ ἀναχωρήσας χθὲς τὸ πρωῒ... Σύντροφοι, θὰ ἐπιστρέψωμεν εὐθύς . . . Ὁ κύριός μας εἶνε ἴσως τῆς γνώμης νὰ βασανίσωμεν τὸν νέον τοῦτον κατάσκοπον, ὅπως ἀποδώσωμεν αὐτῷ τὸν λόγον. . . Δὲς μοι τὸ νεῦρον τοῦ τόξου σου νὰ τὸν δέσω ἀσφαλῶς . . . Ἀλλὰ τί; κλαίει καὶ φαίνεται ἔντρομος . . . Αἶ! καλὰ! θὰ σὲ ὀδηγήσωμεν χωρὶς νὰ σὲ δέσωμεν. . . » Σπεύσαντες ἐφθασαν τὸν πύργον, ὅπου ὠδήγησαν τὸν δυστυχῆ αἰχμάλωτον.

XXIII

Ὁ ὑπερήφανος Κλιφφόρδ ἦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πύργου ἐτοιμαζόμενος νὰ ἐξέλθῃ πρὸς θήραν· καὶ νῦν μὲν ὠμίλει σπουδαίως μετὰ τοῦ Λόρν, νῦν δὲ διέταττε νὰ ἐτοιμάσῃσι τοὺς κύνας καὶ τοὺς ἵππους. Οἱ ἵπποι ἔξεον τὴν γῆν διὰ των ἐμπροσθίων ποδῶν, οἱ δὲ κύνες ἔβαλλον ὕλακας περὶ αὐτοὺς. Ἡ φωνὴ τοῦ Λόρν ἀπαντῶσα εἰς τὸν ἀγγλὸν ἀρχηγὸν καὶ ἀναμειγμένη τῷ θορύβῳ τούτῳ, ἐφαίνετο εἰς τὸν δυστυχῆ ἀκόλουθον ὄνειρον ὕπνου ἢ πυρετοῦ. Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς ταύτης ἐδόμει εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, ὥς οἱ ἀπαί-

σιοι ἐκεῖνοι λόγοι, τοὺς ὁποίους νομίζει τις ὅτι διακρίνει διὰ τῆς φαντασίας ἐν μέσῳ κυμάτων μυκωμένων. Τέλος πλησιάσας τοὺς δύο συνδιαλεγόμενους ὁ ἀκόλουθος ἐνόησε περὶ τίνος ὠμίλουν.

XXIV

« Ἄ! τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἐφυγαδεύθη; » ἔλεγεν ὁ Κλιφφόρδ· θὰ μετανοήσῃ ὁ ἱερεὺς. Τί λέγει ὁ τολμητίας οὗτος καλόγηρος; — Ὁ ἅγιος γέρων, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἐδὶθ, ὁμολογεῖ ὅτι μετέβη αὕτη ἐπὶ τοῦ ἀκατίου της, μετεμφισμένη καὶ ἀγνώριστος τοῖς πᾶσιν, ἐκτὸς αὐτῷ. Ἀλλὰ, λέγει, λέμβος ἀναχωρήσασα ἐκ τοῦ Λόρν, τοὺς ἐπλησίασε σήμερον τὸ πρωῒ, οἱ δὲ πειραταὶ συνέλαβον αὐτήν καὶ τὴν ἀπήγαγον αἰχμάλωτον· ἡ θύελλα ἐξερράγη, τὰ κύματα ἐξηγέρθησαν· οἱ πειραταὶ καὶ ὁ ἄβδᾶς ἐχωρίσθησαν καὶ δὲν εἶδον πλέον ἀλλήλους. Ὑποθέτει λέγει, ὅτι τὸ πλοῖον, τὸ πλήρωμα καὶ ἡ αἰχμάλωτος ἐδυθίσθησαν ὑπὸ τὰ κύματα. . . Εἴθε νὰ ἐδυθίσθῃ μετὰ τῆς ἐντροπῆς ἣν ἔφερεν εἰς τὴν εὐγενῆ γενεᾶν αὐτῆς! Εἴθε νὰ μὴ ἐγεννᾶτο ποτὲ παρὰ γεννηθεῖσα νὰ στιγματίσῃ δι' ἀτιμίας τὸ ὄνομα τοῦ Λόρν! »

XXV

Ὁ λόρδος Κλιφφόρδ παρετήρησε τότε τὸν αἰχμάλωτον: « Ποῖον ὀδηγεῖς ἐδῶ, Χοβέρτε; ἀνέκραξε. — Κατάσκοπον συλληφθέντα ἐν τῷ δάσει· ἔμενεν εἰς τὸ κοίλωμα δένδρου τινος. — Τί πληροφορίας δύναται νὰ μᾶς δώσῃ; — Ὑποκρίνεται τὸν βωβόν. — Τότε κάμε θηλειάν εἰς τι σχοινίον. » ἐκτὸς ἂν ὁ γενναῖος Λόρν ἐξαιτήσῃ χάριν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ μανδύου τὸν ὅποιον φέρει. » Ὁ Λόρν, αὐτίνας τὸ ἀπλανὲς βλέμμα παρετήρει μᾶλλον τὸ ἐνδύμα ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ αἰχμάλωτου, εἶπε· « παραχωρήσατε αὐτῷ, ἂν θέλετε καὶ τὴν γνώμην μου, τὴν δρυὶν ὅπου ἐκρύπτετο καὶ ἀφήσατε αὐτὸν ταλαντευόμενον ἐναέριον, ἐκτὸς ἂν ὁ φόβος τοῦ ἀποσπάσῃ εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν. — Ἀείποτε σκληρὸς ἀδελφός, » εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ αἰχμάλωτος· ἀλλὰ σταθερὸς εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἐστέναξε καὶ ἐπρόφερεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀκουσθῇ: « Χαῖρε. »

XXVI

Τί ; θά ἐπιμένη πρὸς ὀλεθρόν του, ἐνῶ μία μόνη λέξις δύναται νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωὴν ; θά δυνήθῃ ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸ ἐπιτηροῦν τὴν συντήρησιν τοῦ βίου ἡμῶν ἐνστικτον ; Ὁ ἔρως, ἰσχυρὸς ὡς ὁ θάνατος, ἐνθαρρύνει αὐτόν . . Δὲν θά ἐνδώσῃ, διότι ἡ μία ἐκείνη λέξις θά ῥίψῃ νεκρὸν τὸν Ῥονάλδον ὑπὸ τὰ ξίφη τῶν ἐχθρῶν του.. Τὸ ἐπικηδεῖον ἄσμα τοῦ Κλάν—Κολλὰ ἀντηχεῖ εἰς τὰ πέριξ· ὁ εἰδεχθὴς δῆμιος ἴστανται παρ' αὐτόν· ἀκολουθοῦντες τὸ ὕλοτομεῖον τοῦ δάσους, φθάνουν εἰς τὸ ἀπαίσιον πέρας τῆς πορείας αὐτῶν, εἰς τὴν γηραιάν ὀρυὺν, τὴν ὑπὸ τῆς πολυκαιρίας ἀκρωτηριασθεῖσαν καὶ ἣν ὁ Λόρν ὑπέδειξεν ὡς τόπον καταδίκης. Τί σκέπτεται ἄρα γε ὅταν πλανῶν τὸ βλέμμα ἀνὰ τὴν πεδιάδα ζητεῖ ματαίως νὰ εὕρῃ βοήθειαν, ὅταν οἱ ψίθυροι τῶν ἐπικηδεῖων προσευχῶν προσβάλλουσι τὰ συρίζοντα ἐκ τῆς σκοτιοδινασίας ὧτα αὐτοῦ ; Θά ἀποθάνῃ θάνατον τοσοῦτον μισητόν, ἢ θά φύγῃ ἐκ τῶν χειλέων του τὸ ἐγκάρδιόν του μυστικόν ; Ψυχρὸς ἰδρῶς καλύπτει τὸ μέτωπόν του, τὰ πελιδνὰ χεῖλη του θαψίνην ἔχουσι χροιάν· ἡ κατασπαράττουσα τὴν καρδίαν του πάλιν ὑπερβαίνει τὴν ἀγώνίαν τοῦ ψυχορράγματος !

XXVII

Ἄλλ' ἄλλοι μάρτυρες παρίστανται ἀπτόητοι, τὸν θάνατον περιφρονοῦντες ! Εἰς τὴν πρώτην ἀπήχησιν αὐτοῦ, τὸ ἐπικηδεῖον ἄσμα ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν ἐνεδρευόντων πολεμιστῶν. Ὁ λόρδος τῶν νήσων προέβη ἐν συνέσει· ἀνακαλύψας δὲ τὸ αἶτιον τῆς πενθίμου ταύτης τελετῆς, παράφορος ἀνέκραξε : « Μὰ τὸν Θεόν, ὁδηγοῦν εἰς θάνατον τὸν νέον ἀκόλουθον· εἶναι πικρὰ εἰρωνεῖα ὁ ἐπικηδεὺς οὗτος ὕμνος ! ἀκριβὰ θά με τὸ πληρώσωσι ! » Ὁ Βρούκς δράξας αὐτόν ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν ἀναχαίτισεν ἰσχυρῶς. « Οὐδὲ τρίχα τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου θά ἐγγίσωσιν, ἀλλὰ μὴ κινεῖσθε, ἕως οὗ πρῶτος δώσω ἐγὼ τὸ σημεῖον. Δουγλάς, ὁδήγησον καὶ τοποθέτησον πεντήκοντα ἄνδρας κατὰ μῆκος τῆς σχηματισθείσης χαραδρας ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τούτου· πήγαινε δὲ καὶ περιμεῖνον εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου τοῦ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς κατοικίας· λόγχη ὡ-

ψωθείσα ἄνω τοῦ δάσους θά μᾶς εἰδοποιήσῃ ὅτι ἡ ἐνεδρα ἐστήθη. Σὺ, Ἐδουάρδε, μετὰ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν λογχοφορούντων, βάδισον εὐθὺς πρὸς τὴν θύραν τοῦ πύργου καὶ ἅμα ὡς ἀκούσῃς τὴν κλαγγὴν τῶν ὀπλῶν, προχώρει, σύντριψον τὰς θύρας καὶ τακτοποιήσων τὸν στρατὸν ἐν τῇ αὐλῇ . . . Οἱ ἐπίλοιποι τῶν ἀνδρῶν θά ἔλθωσι μετ' ἐμοῦ ὅπισθεν τῶν δένδρων τοῦ δάσους, ἕως οὗ παρατηρήσω τὸ σύνθημα τοῦ Δουγλάς. »

XXVIII

Ὡς ἵππος πολέμου ἀνυπομονῶν νὰ ὀρμήσῃ ἐμπρὸς ἀλλ' ἀναγκαζόμενος ν' ἀναμένη τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς, ὁ Ῥονάλδος τρέμει λυσσῶν καὶ κρυπτόμενος μόλις ὅπισθεν τῶν φυλλωμάτων, θλίβει σπασμωδῶς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του, τὸ ὅποιον ἐντὸς ὀλίγου θά καλυφθῇ μὲ αἷμα ἐχθρικόν . . . Ἐν τούτοις ὁ Βρούκς δὲν ἀποσπᾷ τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς νεκρικῆς συνοδείας, συχνὰ δὲ καταμετρᾷ μετὰ προσοχῆς τὸ διάστημα ὅσον πρέπει νὰ διέλθῃ ὁ Δουγλάς μέχρι τοῦ προὑποδειχθέντος τόπου. Οἱ ἤχοι τοῦ ἐπικηδεῖου ἄσματος ἐξασθενοῦν· ἡ θλιβερά συνοδεία συνωθείται πέριξ τοῦ δένδρου, ἐνῶ ἄφ' ἑτέρου ὕμνωδία καὶ προσευχαὶ νεκρώσιμοι προδιαθέτουν τὸ θυμὸν . . . Τί τὸ λάμπον ἄνω τῶν φυλλωμάτων ; . . Εἶναι ἡ λόγχη ἡ δεικνύουσα ὅτι ἡ ἐνεδρα διετέθη.. « Ἢδη, εὐγενὴ ἀρχηγέ, εἶσαι ἐλεύθερος, ἀνέκραξεν ὁ Βρούκς· ὀρμησον, γενναίε Ῥονάλδε. »

XXIX

« Βρούκς ! Βρούκς ! » Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην ἀνταπαντᾷ ἡ ἡχὼ τῶν βράχων καὶ τῶν δασῶν, μαρτύρων τῆς γεννήσεως του, « Βρούκς ! Βρούκς ! » Ἡ φοβερά αὕτη κραυγὴ τοῦ πολέμου σημαίνει τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἐκατὸν ἐχθρῶν. Ἐκπληκτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ παρατηροῦσι πέριξ, ἵνα ἀνακαλύψωσιν ἐκ ποίου θά ἐνσκήψῃ μέρος ἢ λαίλαψ ἦν προμηνύει τὸ ἀπειλητικὸν τοῦτο ὄνομα. Ἐμπροσθεν, ὅπισθεν, ἐκ τῶν πλαγίων, πανταχόθεν τοὺς πιέζει ἡ φωνὴ αὕτη. Κακῶς ὠπλισμένοι κτυπῶνται, καταβάλλονται, κολυμβῶσιν εἰς τὸ αἷμά των. Ὁ Βρούκς ἐνεπλάκῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς συμπλοκῆς καὶ ἡ σπάθη τοῦ φοβεροῦ Κλάν-Κολλὰ φέρει παντοῦ τὸν θάνατον ! Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἀνθισταμένων ἐντὸς ὀλίγου κατεβλήθη· οἱ

φυγάδες δὲν ἔλαχον καλλιτέρας μοίρας· φεύγοντες οὗτοι ἔντρομοι ἀπαντῶσι τὰς λόγχας τοῦ Δουγλάς! Διακόσιοι στρατιῶται ἐξῆλθον τοῦ πύργου τὴν πρωίαν ταύτην καὶ οὐδεὶς ἐπανῆλθε.

XXX

Τὸ ξίφος τοῦ Ῥονάλδου δὲν ἐξεμάνη κατὰ τῶν φευγόντων· χρέος φιλανθρωπικώτερον ἐκάλεῖ αὐτόν. Ἀνῆγειρεν ἀπὸ χαμαὶ τὸν ἐκ τοῦ φόβου μετὰ τῶν νεκρῶν πεσόντα ἀκόλουθον· δις δ' οὗτος ἐκ τῆς πολλῆς ἐκπλήξεως ἐκινδύνευσεν νὰ προδώσῃ τὸ μυστικόν, ὅπερ καὶ ἔντρομος ὢν ἠδυνήθη νὰ διαφυλάξῃ. Πρῶτον μὲν, ὅτε μετὰ τῆς ζωῆς ἐπανῆλθεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ παιδίου τὸ ὄνομα τοῦ Ῥονάλδου· ἀλλ' ἀνκαλέσας τὴν προσοχὴν τοῦ ἀπέπνιξεν αὐτὸ ἀνάρθρως τι ψιθυρίσας· δεύτερον δὲ, ὅτε ἠναγκάσθη σχεδὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ πρίγκηπος τῶν νήσιων θέλοντος νὰ λύσῃ τὸ θλίβον τὸ γῆθος αὐτοῦ περιστήθιον· εὐτυχῶς ἡ σάλπιγξ τοῦ βασιλέως ἀντήχησεν· ὁ Ῥονάλδος ἐκαλεῖτο καὶ πάλιν εἰς τὸν πόλεμον.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΙ ΩΡΑΙ.

Τὰ ὄρη φαίνονται ὡς ὑψώματα χῶματος τάφων μεγάλων, ὅπου αἰῶνες ὀλόκληροι ἐτάφησαν· ἀναγνώσατε ἐπ' αὐτῶν τὰς μεγάλας τῆς φύσεως ἐπιγραφάς, τὰς διὰ τῶν ῥωγμῶν σχηματιζομένας.

Τὰ κύματα θραύονται ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ἀφρίζοντα, ὡσεὶ λυσσῶντα διότι φωνὴ μεγάλη, φωνὴ ἰσχύος θείας εἶπεν αὐτοῖς: — ἰδοὺ τὸ ὄριον ὑμῶν. — Ἀκούσατε· ἀποκαλύπτουσι τοῦ ἀδιοράτου βυθοῦ τὸ μυστήριον.

Εἰσχωρήσατε ἐντὸς πυκνοῦ δάσους· δὲν νομίζετε ὅτι ὁ ψίθυρος τῶν δένδρων λέγει τι, ὅπερ ὑμεῖς δὲν προλαμβάνετε ν' ἀντιληφθῇτε; ἢ μᾶλλον δὲν νομίζετε ὅτι τὰ δένδρα προσπαθοῦσιν ἀγωνιῶντα νὰ εἰπωσι μέγα μυστήριον, ἀλλὰ στεροῦνται τελείου ὀργάνου, ἀτελῶς δὲ προφέρουσι τοὺς λόγους; Ἰδοὺ· καταλαμβάνεσθε ὑπὸ εἶδους ἐρέυνας, ὥστε κατακαλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν

λύπης, ὅτι δῆθεν εἶνε ἀτελής ἡ φύσις. Ἰδοὺ, ἐπιθυμεῖτε νὰ παύσῃ ὁ ψίθυρος αὐτός, ὃν νομίζετε ἀγωνίαν τῶν δένδρων. Ἐπαυσεν ἐπὶ μικρόν· ἀρχίζει πάλιν, ἀλλὰ δὲν φαίνεται πλέον ἀγωνία· νομίζετε αὐτὸν ἀνακούφισιν ἡδεῖαν τῶν δένδρων, ἄσμα-τερπνὸν ἀναπαύσεως, νωχελῇ ἡδονῇ. Εὐχαριστεῖσθε ἡδῇ, μεθύετε, ὕπνος σᾶς καταλαμβάνει, ὀνειροπολεῖτε . . .

Ἐδῶ, ἐδῶ ζητήσατε τὸν Θεόν, τὸ ἀπειρον ἐν τῇ φύσει· μὴ φέρεσθε εἰς πτέρυγας πομπώδους φαντασίας νομίζοντες ὅτι δύνασθε ἀπ' εὐθείας νὰ φθάσητε πρὸς τὸν Θεόν· μὴ θεωρῇτε τὰ πάντα, ὡς νάνοι Θεοί, ἀλλ' ὡς θνητοὶ ἀποθεοῦμενοι.

* *

Πολλὰ οὕτως ἐπλάσθησαν συστήματα ἀδόξιμα φιλοσοφίας, ἢ ἐπὶ σαθρῶν βασιζόμενα ὑποθέσεων. Ὁ Χρόνος ὅμως ὁ σπείρων, ἐγκυμονῶν καὶ δρέπων τὴν ἀλήθειαν, ἀπολακτικῶν καταστρέφει τὰς ταπεινάς ταύτας ἀναλύσεις, πιθανῶς γεννήματα μεγαλοφυΐας οὔσας. Βαίνει, καὶ ἀνά πᾶν αὐτοῦ βῆμα ἀνατρέπονται τὰ φαντασιώδη συστήματα καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἐπικάθηται τὸ ὄνομα μόνον τῶν ἰδρυτῶν.

Ἰδοὺ τὸ ἔργον τῆς ἀληθείας.

Βαδίζουσα κατεσκληκυῖα γραῖα αὕτη, γυμνὴ σχεδὸν ἐν μέσῳ ἐρειπίων, ἀνερευνᾷ αὐτὰ καὶ τὰ μὲν καταλείπει ἐκεῖ, τὰ δὲ ἀνεγείρει τὴν κόπην αὐτῶν ἀποτινάσσουσα πρὸς νέας καὶ στερεωτέρας οἰκοδομάς· ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῶν μετὰ τοσούτους κόπους κατασκευαζομένων οἰκοδομημάτων πέπρωται νὰ διαμείνῃ· ματαιοπονεῖ ὡς αἱ Λαναίδες, ὡς ὁ Σίσσυφος· ἀποδιώκεται καὶ φέρει πάλιν μακρὰν πόδα αἷμα στάζοντα, περίλυπος πρὸς τὸ παρελθὸν στρεφομένη, ἐναγωνίως πρὸς τὸ μέλλον ἀποβλέπουσα καὶ θρηνοῦσα ἐν κακουχίᾳ ἐπὶ τῷ παρόντι.

Θνητὲ, θνητὲ, τί ἐρευνᾷς τὴν δύναμιν τῆς διανοίας σου; Προσπάθησον μᾶλλον νὰ ἴδῃς καλῶς τὸ ὄριον αὐτῆς, διότι τοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἐρεύνης παρίσταται. Δὲν βλέπεις; αἱ δυνάμεις σου σ' ἐγκαταλείπουν, καθ' ἣν στιγμὴν κυρίως μεγίστην ἔχεις χρεῖαν αὐτῶν.

Βυθίζεσαι τοσούτον εἰς ἀτελεσφορήτους ἐρέυνας, ὥστε κατακαλύπτεσαι ὑπὸ τῶν